

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Központi utca, Str. Baroc
K. Pop. - Brassau-utca 19

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 876
Első osztály 458
C. N. Sz. 558

A köziratok kizárólag
szerkesztőségnek szólnak.
Köziratokat nem
vissza és nem őrít-
hetünk meg.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak
Romániában
Egy évre 400 lei
Félévre 220 lei
Negyedévre 120 lei
Három hónapra 40 lei
Ugyancsak ára pályaudvaron
és vidéken is 2 lei

Cs. levélárban
Egy hónap 75 cs
Egy év 1000

Jugoszláviában
Egy hónapra 20 dinár
Egy évre 1 dinár

V. évfolyam, 193. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Elul 8

1922. szeptember 1. Péntek

A mandátum súlyos kritikája a karlsbadi konferencián

A politikai vita

- Az Uj Kelet tudósítójától -

A karlsbadi cionista évi kon-
ferencia vasárnap folytatta a politikai
vitát. Az első felszólaló

Jean Fischer (Belgium): Ünep-
ként indult ez a nap és nem szeret-
ném megzavarni. Ha rólunk, poli-
tikai cionistákról azt mondják, hogy
terroristák vagyunk, akkor ab-
ban, amit vezetőt mondottak, még
jobb teóriát találok. A gyakorlat,
sajnos, egészen más. En a mandá-
tum ratifikálását roppant nagy lé-
pésnek tartom előre, nem is annyira
a cionizmus számára, mint általában
az egész zsidóság szempontjából. A
kritikát azonban mégse szabad elné-
mitani. A mi kritikánk főleg azt ki-
fogásolja, hogy a mandátum szöve-
gében a *right* (jog) szót *kapcsolat*
(connection) szóval helyette-
sítették és hogy „egy” nemzeti ot-
thon megjelölést használtak „a” nem-
zeti otthon helyett. Az angolok az
utóbbi időben mind többet vettek
vissza eredeti ígéretekükből. A Church-
hill féle megegyezésből, amely kö-
vetően a mandátum előtt látott nap-
világot, tűnik ki ez legjobban. Ha
politikánkat csupán a Palesztina-
munkára szorítjuk, miként azt Weiz-
mann mondotta, akkor ez eltávolodás
Herzl gondolatától, amely a zsi-
dókérdést világkérdéssé akarja emelni.
Mi Angliának jogaimat adtuk a
mandátumra és most mégis az an-
gol kormány minden elkövetkező an-
gol és palesztinai kormány jóindula-
tára vagyunk utalva. Ha a kongre-
sszus Herbert Samuel értelme-
zését visszautasította volna, akkor a
Churchill féle megegyezés nem jött
volna létre. Ha elejét akarjuk venni,
hogy a megegyezésnek további kö-
vetkezményei is legyenek, akkor ki
kell jelentenünk, hogy mi azzal nem
értünk egyet. Három pont elfogad-
hatatlan számunkra. Ennek a kö-
vetelésnek visszautasítása, hogy Pa-
lesztina annyira legyen zsidó, mint
amennyire angol Anglia, az a kijel-
entés, hogy Palesztina kormányza-
tára nincsen befolyásunk és a be-
vándorlási határozatok.

Goldbloom (Anglia): Az angol cio-
nisták nevében kijelentem, hogy mi
mindannyian és talán Anglia egész
zsidósága megvan elégedve a politikai
eredményekkel és a legnagyobb bise-
lommal viseltetik Weizmann és Szko-
lov iránt. Mi eredetileg nem voltunk
tulegősen bizalommal Weizmannnal és
Szokolovval szemben, de amikor hal-
latlan erőfeszítéseiket láttuk, minden
bizalmunkkal feljűk fordultunk.

Chajesz elnök: Még tíz szótok je-
gyozte fel magát. Jó lesz gondolni rá,
hogy a vita ne nyuljon el nagyon.

Weizmann: A vitát semilyen irány-
ban se szabad megszorítani.

Stricker azt javasolja, hogy zárják
le a felszólalók listáját. Javaslátát el-
vetik.

Dr. Gottlieb (Lengyelország) Len-
gyelország zsidó lakosságának meleg
üdvözlését tolmácsolja. Csatlakozik a
végrehajtóbizottság kívánságához, de
szükségének tartja, hogy a politikai
vitát sürgősen befejezzék és a praktikus
munka kérdéseire térjenek át.

Az arab probléma

Dr. Ruppin: A cionizmus három
oszlapon nyugszik: a nagyvilág szim-
pátiáján, az arabokkal való barátságon
és megértésen és végül a zsidóság ál-
dosatkészségén és nemzeti akarátán. A
világ szimpátiája megnyilatkozott a
mandátumban. A zsidóság áldosatkészsé-
géről a közeli napokban részletesen
fognak beszélni. Én most a második
kérdésről, a zsidók és az arabok köze-
ledéséről szeretnék néhány szót mon-
dani. Azt merem állítani, nekünk

nem lehet és nem szabad Pa-
lesztinát az arabok ellenére fel-
építeni.

Már az erőviszonyoknál fogva se tehet-
jük ezt, mert a gyöngyösek vagyunk
és a gyöngyösek is fognak maradni.
Mi csak akkor dolgozhatunk Palesztiná-
ban, ha megtudjuk győzni az arabokat
arról, hogy a mi munkánk a leg-
csekélyebb mértékben sem árt nekik,
hogy mi Palesztinában nem akarjuk el-
nyomni őket és hogy a zsidó munká-
sok, aki Palesztinába megy, nemcsak
szája van, amellyel eszik, hanem két
dolgozó karja is és el van látva a
szükséges tőkével arra, hogy ott java-
kat teremtsen. De nem akarunk —
még ha tudnánk is — az arabok ellen
dolgozni. Mert mit akarunk mi tulaj-
donképpen? Mi nemcsak a zsidó nem-
zeti otthont akarjuk felépíteni, hanem
konzerválni akarjuk nemzeti és faji
lényegünket is. És ezt akarjuk azért,
mert meggyűnyük róla gyűződve, látva
történelmünket, hogy intellektuális ér-
tékeinkkel az általános emberi kultúra
ban fontos helyünk van, amelyet ha
nem töltünk be,

a világkultúra szegényebb lesz.

Merem állítani, hogy épen ebben a
tényben van nemzeti otthonunkra a leg-
mélysegebb jogunk. Be fogjuk bizo-
nyítani a legmegsőbb fórum, az emberi
szé elött, hogy jelentős kulturális értékeket
tudunk teremteni, ha Palesztinában
szavartalanul hagyjuk bennünket élni.
Palesztina nemcsak azért fontos szá-
munkra, mert őseink földje, hanem azért
is, mert ott élnek rokonaink: az ara-
bok. Igaz ugyan, hogy a török uralom
alatt az arabok nem tudak hulltéríté-
ket termelni, hogy elmaradtak az európai
népektől, de a technikai eszközök meg-
javításával lehet rajtuk segíteni. Palesz-
tinának ma gyér a lakossága, még nagy
emberi tömegeket tud befogadni. És
egy ország ma nem lehet néptelen. Az
arabok meg fognak barátkozni azzal a
gondolattal, hogy új emberek érkeznek
az országba, mert ők is, miként mi, a
külvilág, az egész emberiség szimpátiá-
jára vannak utalva. Ha ők most a zsidó
Abasvárnak, aki a föld minden sarká-
ból vissza akar térni hazájába, a haza-
térést és a fejlődés szabadságát meg-
akarják adományozni, ezzel az emberi
szégek az ő szabadságunk iránti rokonsz-
envét vesztik el. Én igen erősen
remélem, hogy

Az arabokkal megegyezésre fo- gunk jutni.

Örvendek, hogy arab oldalról
is hangzanak olyan szavak, amelyek a
zsidók és az arabok együttműködéséről
remélik a kelet feltámasztását. Egy le-

vérből ctitáhatok, amelyet egy arab írt
egy zsidónak. Ebben van a következő:
„A Keletet feltámasztani csupán a ro-
kon népcsaládok szövetsége tudja. Ez
az én álmom. A zsidók és arabok kö-
zötti viszálykodásoknak meg kell
szűnni. A két népnek együtt kell dol-
goznia, csak így foglalhatja el a két
nép régi helyét, a nemzetek társa-
dalmában.”

Dr. Korngrün (Varsó): Csatlakozom
Szokolovhoz. Szerinte csak a legaktuá-
lisabb dolgokról kell beszélni. A leg-
aktualisabb kérdés a bevándorlás. A ma
érvényben lévő bevándorló határozatok

nemcsak nagyobb tömegek, hanem még
kicsiny imigrációk letelepedését is lehe-
tetlenné teszik. Azonkívül a mostani
gyakorlat arra se alkalmas, hogy az
emberanyagot megfelelően kiválogassa.

Dr. Löwenherz előterjesztette az
igazoló bizottság jelentését. A cékel
befizetésének határidejét augusztus
huszonhatodikáig meghosszabbították.
Az évi konferencián nyolcvanhárom
jogszerű delegátus vesz részt. Közülük
ötvenhat delegátus 319.140 székelt
reprezentál. Oroszország is egy de-
legátussal van képviselve. Az igazoló-
bizottság előterjesztését elfogadják.

„...Ajtót kell nyitni a zsidóságnak!”

Bernhard (Románia): Kérde, hogy a
cionista szervezetnek mint a Jewish
Agencynek az elismeréséről az angol
kormány intézett-e már formális közlést
a szervezetekhez?

Kaplan: A mandátum köztételenül
nagy győzelem, de meg kell néznünk,
hogy a praktikusság szempontjából mi
a jelentősége. A fehér könyv és Samuel
beszéde alapján a mandátum nagyon
nagyan szorítva. Herbert Samuel kijelen-
tette, hogy a mandátum semmi újítást
nem hozott és elégtétellel állapította
meg a bevándorlás csökkentését.

Az évi konferencián ki kell
jelentenie, hogy ezzel a felfo-
gással nem ért meg.

Tiltakoznunk kell az ellen, hogy a be-
vándorlást függővé tegyék gazdasági
teljesítő képességünktől és a zsidók
feletti ellenőrzést nemzsidó kezébe
helyezzék. A jövő politikai küzdelmé-
nek a szabad bevándorlásért kell szikra-
szállania. A legutóbbi kongresszus el-
fogadott egy deklarációt, amely szerint
Palesztina a zsidók és az arabok
közös otthona. Ez az elv a vezetőik
tegnapi beszédéből nem alakul ki
egészen világosan.

Goldberg (Amerika): Állást foglal
Fischer kritikájával szemben és helyesli,
hogy a vezetőik bizonyos politikai kér-
désekben engedékenyek voltak.

Arlosoroff (Hitachduth szocialista):
Ha a mandátum az utolsó három esz-
tendő várakozását nem is elégtette ki
teljesen, igazi értékét mégis csak ak-
kor tudjuk megmérni, ha a huszonöt
év előtti helyzetet vesszük alapul. A
mandátum hatalmas lépés előre és
mind világosabb, hogy a kérdések kö-
zéppontjába az arabokkal való viszo-
nyunk lép. Dr. Ruppin, aki igazán
ismeri az ország helyzetét, találta meg
a legkifejezőbb szavakat a helyzet
megrejtésére. Remélem, a vezetőik
állásfoglalása nemcsak a pillanatnyi-
lag nehéz helyzet nyomása alatt tört-
ént, hanem ez a mi elvi állásfoglalásunk.
Nincs más út:

„Békét hozunk a legnyugtalanabb helyre“

Dr. Wilensky (Délamerika) hang-
súlyozza, hogy nem lehet szándékunk
a Palesztinában élő arabokból mohá-
medán vallású zsidó állampolgárokat
csinálni. Az angol kormány a meg-
állapodásban kifejti, hogy a zsidó-
ságnak éreznie kell, hogy a jog alap-
ján él Palesztinában és nem mint
megtört elem. Ehhez azonban a
bevándorlás kedvezményére van
szükség. Zsidó munkát csak úgy te-
remhetünk az országban, ha pénzt
hozunk oda, de pénzt csak akkor
vihetünk, ha megengedik, hogy zsi-
dók bejöhessenek. Az angol kormány
és a világ tudja meg, hogy a beván-
dorlás megszorítása által nem kaptuk
meg azt, ami nekünk joggal kijár.

a zsidók és arabok közös ottho- nává kell kiépíteni Palesztinát.

Ebből azonban bizonyos konzekvenciá-
kat kell levonni, amiket eddig a
végrehajtóbizottság elmulasztott. Bizo-
nyos lépések merőben ellentétesek ál-
lásfoglalásainkkal. Nekünk egyes lé-
péseket revizió alá kell vennünk. Lá-
tuk milyen nehézségeket idézett elő az
a mondat, hogy Palesztinának annyira
zsidónak kell lennie, mint amennyire
angol Anglia, bár, azt hiszem, hogy
ezeknek a szavaknak nem is az volt
az igazi értelmük, amit belője magya-
rástak, hanem, hogy a zsidó nemzet
épen annyira fejlődhessek, mint az
az angol nemzet.

Weizmann körbekiált: Ugy van.

Arlosoroff: Még néhány hasonló
konzekvenciát kell levonni Weizmann
és Ruppin beszédéből. Fischer beszéde
beigazolts, hogy a történelemtől nem
tanultunk. Meg kell végre tanulnunk;
politikai következtéseinket a zsidó nemzeti
mozgalom reális lehetőségeivel kell össze-
hangolnunk. Az angol kormányval
köött megegyezés bizonyos határokat
von fejlődésünk elé. Ilyen határokkal
találjuk magunkat szemben a bevándor-
lás kérdésében. Az évi konferencia
hatalmazza fel a végrehajtó bizottságot
arra a küzdelemre, amely ajtót nyit a
zsidóknak hazájukba.

Csak így lehet a cionizmusból népmozgalmat teremteni.

Cionizmus lezart Palesztinával nem le-
het népmozgalmommá. Mi hidat akarunk
építeni a nép és a cionizmus közé. Ez
a legfontosabb feladatunk. (Nagy he-
lyeslés.)

Neumann (Szmirna) a Kelet cio-
nistái nevében fejeli ki bizalmát a ve-
zetőség iránt. A szefard chalukok csat-
lakozására hívja fel a figyelmet. Gon-
doskodni kell arról, mondotta, hogy a
zsidó vagyont likvidálni lehessen. Azon-
kívül a népligánál oda kell hatni, hogy
Magyarországnak a népligánál való
felvételét tegyék függővé attól, hogy
visszaállítja-e a magyar kormány a
magyarországi zsidóság jogait.

De Lieme (Hollandia) kifejti, hogy
a konferencia összetételénél fogva az
elleneséki kisebbség nem juthat meg-
felelően érvényre. Eért kívánatosnak
tartja a Joan Fischer féle csoport ér-
vei meghallgatását. Aggályosnak
tartja különben, hogy politikai jog-
gaink lépésről-lépésre megszüntülnek
és ha a végrehajtóbizottság kijelenti,
hogy most már a reális munka ideje
érkezett el, akkor valóban fölünk
kell attól, hogy a politikai jogok
megesorbujása árthat a reális újjá-
építés munkájának. A Balfour-dekla-
ráció nem tekte volna a világ zsidó-
ságára azt a nagyzerű benyomást,
ha úgy lett volna megszerkesztve,
mint ahogyan interpretálták. Elismeri,

hogy a végrehajtóbizottság ebben az esztendőben végezze legsúlyosabb munkáját, odaadása és energiája határos volt a csodával, mégis jogaink szűkítését kell konstataálnia. Nyilván a légiók-kérdésében elfoglalt álláspontunk, továbbá mert megfelelő gazdasági alap nélkül csináltuk a bevándorlási és egyéb elhibázott politikák miatt jutottunk idáig. A Zsidó Nemzeti Alap megfőttségét teljes erőnkkel meg kell akadályoznunk. A mandátumnak hasznos birtokpolitikai alapelvei vannak a földzsora megszorítását illetően, a palesztinai kormány annak idején erre vonatkozó rendeletet is boccsátott ki, azt azonban a mandátum ratifikálása előtt visszavonta anélkül, hogy ez ellen a

végrehajtóbizottság tiltakozott volna. Dr. Jakobson polemizál De Liemével és kifejti, hogy sok baj éppen abból ered, mert a De Lieme körvezetékhez tartozók szabotálták bizonyos alapok megteremtését. Azt vetik a végrehajtóbizottság szemére, hogy nem ért el sokat. Erre válaszul Heral szava illik: „Ez még nem Cion, de ebből fog Cion föltámaszni.“ A bevándorlási határozatok a bizottságot sem elégitik ki és oda fog törekedni, hogy Palesztina ne maradjon üres ország. Határozati javaslatban fogja követelni a konferencia a bevándorlást megszorító intézkedések megváltoztatását. Úgyünk győzött, mert az igazság és béke ügye volt: az egész világ békéjét hoztuk ki, akik a világ legjogtalanabb pontjára hoztuk a békét.

Ezzel a rendelettel egyidejűleg határozatot hoztak, melyben a buza vagonjainak árát 30.000 leiben állapítják meg. Ennek a buzáknak a minősége olyan kell legyen, hogy egy hektoliter, azaz hetvennégy kilogramm búzában több

mint öt szénalék idegen anyag nem lehet. A rozst öt százalékgig nem tekinthet idegen anyagnak. Ezzel az áremeléssel a kormány összehangba kívánja hozni a termelők érdekeit a maximális árakkal.

Megbukott az igazságügyminiszter a nyelvrendelet miatt

A gyulafehérvári koronázás programja

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az Uj Kelet jelentette Erdélyben elsőnek, hogy Florescu igazságügyminiszter rövidesen távozni fog a kormányból. Mára már megérkezett a hivatalos jelentés is Florescu bukásáról. Mint megtört, a miniszter bukásának rendkívül érdekes előzményei voltak. Bratianu miniszterelnök hosszavetrai nyaralása alkalmával hosszabb kihallgatásos fogadta dr. Mayer Ebnert, a bukovinai cionista szervezet elnökét, aki leplezetlenül feltárta neki azt a lehetetlen helyzetet, amelyet Florescu miniszter legutóbbi nyelvrendelete a közigazgatás és igazságszolgáltatás terén teremtett.

A csatolt területek intelligenciájának nagy többségét ugyszólván máról holnapra analf. bétává tette ez az intézkedés,

mert ez az intelligencia ma még nem bírja kellőképpen a román nyelvet. A miniszterelnök teljesen átértelmezte a cionistavetér kijelentéseinek komolyságát és ígéretet tett neki, hogy rábírja az igazságügyminisztert a nyelvrendelet visszavonására. Nyomban Bukarestbe való megérkezése után érintkezése is lépett Florescuval, de az igazságügyminiszter megerősen ragaszkodott a rendelethez olyannyira, hogy még annak az anketának az összehívásába sem volt hajlandó beleegyezni, melyet Mayer Ebnert javasolt a kérdés objektív tisztázására. A nyitott konfliktus a sinjai minisztertanácsban tört ki, amikor a miniszterelnök beszámolt arról a megéledetlenségről, amelyek a nyelvrendelet miatt a bukovinai nép körében tapasztalt. Florescu minisztertanácsának kapacitására sem mutatkozott hajlandónak a rendelet visszavonására, de még módosítására sem és így

helyzete tarthatatlanná vált a kormányban.

A tegnapi délutáni minisztertanács Florescu lemondását elfogadta és utódját már ki is jelölte Emanuel Antonescu liberális képviselő és ügyvéd személyében. Antonescu állítólag demokratikusan gondolkodó, képzett politikus, akinek működésétől sokat várnak a csatolt területek jogászai körei.

Átszervezik a kormányt

Az „Adeverul“ szerint Florescu miniszter kilépése kívül a kormányban még a következő változások lesznek: Sasso kereskedelmi miniszter javadalmi miniszter lesz, utódjává Tankred Constantinescut, a CFR jelenlegi vezérigazgatóját neveznek ki. Constantinescu földmivelségi miniszter átveszi a belügyek vezetését Vaitoisu tábornok helyett, aki viszont hadügyminiszterré lesz. Mardarescut, a mostani hadügyminisztert vezérkari főnökké fogják kinevezni Cristescu tábornok utódjának, akit haderegfőfelügyelővé léptetnek elő. Mosoiu tábornok Erdély tárcsésügyi minisztere lesz, a közlekedésügyi miniszterülmet N. Savanasanura bízzák. Mindenek a hírek természetesen megfelelő megerősítésre szorúlnak.

A koronázás.

A tegnapi minisztertanács főleg a koronázás programjával foglalkozott. A tanácsot ma folytatják és ma fogják végleg megállapítani a nagyszabású ünnepég napját. A „Dinaceata“ tudni véli, hogy a gyulafehérvári koronázási ünnepég csak egy napig fog tartani és

programja általánosságban a következő lesz: Először istentisztelet a katedrálisban, ahol felolvassák a proklamációt, majd a csapatok díszfelvonulása, melyen minden egységtől egy százasa fog szerepelni. Majd nagy bankett és a résztvévő fiatalok részére óriási lakomalevél. A koronázási ünnepségeket Bukarestben fogják folytatni, ahol a királyi párt diadalgyalogal fogják fogadni. A metropolian tartandó Tedeum után a fővárosi csapatok díszszemléje következik, majd a Károly-parkban egy történelmi és etnográfiai kiállításra kespo atos ünnepség lesz. A koronázás alkalmával külön koronázási bélyegeket fognak kibocsátani, a bélyekek Münchenben már meg is rendeltek. Az ünnepségekre természetesen meghívják az összes barátságos államok uralkodóit és azt hiszik, hogy az összes királyi udvarok a legmagasabb vendégekkel lesznek képviselve. A minisztertanács által megállapított programot jóváhagyá s végeit meg a király elő terjesztik.

Meghívják-e a kisebbségek képviselőit Gyulafehérvárra?

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A gyulafehérvári kongresszussal kapcsolatban a legtöbb vitatott kérdés még ma is, vajjon meghívja-e a nemzeti párt a manifestáció jellegével bíró ülésre az itt élő kisebbségek képviselőit is, hogy ezáltal az egész erdélyi nép egységes akaratát juttassa kifejezésre, vagy pedig szigorúan megőrzi a gyulafehérvári tanácskozások párt jellegét. Aunyi már most bizonyos, hogy a nemzeti párt nem fog a kongresszus alkalmából olyan éles és kíméletlen harcot folytatni a liberálisok ellen, amely teljesen felégsse a hidat a két párt között. Egy beavatott személyiség a gyulafehérvári kongresszus előkészületeiről ma ezeket a figyelemreméltó kijelentéseket tette munkatársunk előtt:

— A legnagyobb horderejű kérdés a kisebbségek kérdése lesz a kongresszus tárgysorozatában. Hogy vajjon ezt az ügyet szóvátelhetik maguk a kisebbségek képviselői is a kongresszuson, az ma még bizonytalan. A kongresszusra való előkészületek tanácskozási közepette a kisebbségek meghívása volt az, amiről a legtöbbet és leghehétebben tanácskoztak. A regábeli ellenzéki sajtó, tehát az, amely velünk van és rokonszenven törökvéseinkkel, idénként erőlyesen állástfoglal az ellen, hogy a kisebbségek képviselői is részt vegyenek a tanácskozásokon. Ok nyilván azokra a kisebbségekre céloznak, akik a választások alkalmával ajettek hozzásegédni a hatalomhoz és ma is a liberálisok szekerét tolják. Ezek a lapok is követelik a kisebbségi kérdés megoldását, de nem tartják cél-szerűnek, hogy most, a kongresszus alkalmával levitálják azokat, akik a hatalom árnyékát siettek felkeresni. Pártunkban természetesen nem ez a felfogás érvényesült, legalábbis azoknál nem, akik tudják, hogy a kisebbségek képviselőit nem jelentheti az a néhány parlamenti képviselő, aki a választási visszaélések során bejutott a parlamentbe. Ezeknek semmi keresnivalójuk közöttünk. Ellenben a magyarság demokratikus alakultai számára a nemzeti párt kongresszusán igenis kell fórumot szerezni. Ez a véleménye a józanoknak és azok-

„Bizunk az angol munkásságban“

Kaplanski (Poale Cion): Üdvözöljük a mandátum megerősítését, mert végtetveit a bizonytalan állapotrak, de nem mert mintha bizalmunk volna az angol kormányban és a népszövegségben. Igenis nekünk az angol népben és angol munkásságban van csak bizalmunk. A munkásság mindentüti a munkásságra támaszkodik és azért azt kérem most a konferenciától, hogy

a Jewish Agency mindenekelőtt a palesztinai munkásság képviselése legyen, mert csak így fogjuk továbbra is megtarthatni az angol munkásság rokonszenvét és támogatását.

Motzkin megmagyarázza azt a helyzetet, amely a fehér pontjainak elfogadására vezetett. A végrehajtóbizottság több tagja megpróbálta a hátrányos pontok megváltoztatását kérni, de minthogy akkor még a mandátum forgott kockán, nem léphettünk fel erőteljesen. És roha magamnak is agályaim vannak, a mandátum végrehajtásával szemben, mégis a végrehajtási klauzulát elfogadásáért épen az adott helyzetből kifolyólag, magamra vehetem a teljes felelősséget.

Dávid Jellin elmondja, hogy a palesztinai zsidóság rendkívül kényelmetlen helyzetben volt a mandátum ratifikálása előtt. Hiszi, hogy most már minden megváltozik és hogy az arab ellentéteket is sikerül csökkenteni.

Sechter (Románia): Felesleges a végrehajtási klauzuláról beszélni, minthogy már fait a compli előtt állunk. A legfontosabb most az, hogy a további munkára egy teljesen öntudatos és a felelősséget elbíró vezetőséget szervezzünk.

Farbstein (Mizrahi) köszönetét fejezi ki a végrehajtóbizottságnak munkájáért, ezután rámutat arra, hogy bizony voltak hibák, amelyek mellett nem lehet élsiklani. Amikor idejöttek Karlsbadba, azt hittük, lelkes hangulatot fogunk találni, de ime csak lehangoltságot látunk. Nem is csoda ez, hiszen az angol gyarmatiügyi - minisztérium rendkívül szűkeklően kezeli kívánásainkat és követeléseinket. En azt ajánlom, ne fogadjuk el Churchill végrehajtási tervezetét, hiszen a jövővé népszövedékekkel szemben óriási felelősség terhel bennünket és meg kell gondolnunk mindazt, amit cselekszünk. Végül a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

„A Mizrahi szervezet köszönetét és elismerését fejezi ki a végrehajtóbizottságnak azért a fáradságos munkájáért, amely a Palesztina-mandátum ratifikálásához vezetett. Minthogy azonban a Mizrahi konstataálja a cionista világ-szervezet sajnálatos állásfoglalását a végrehajtási klauzulák tekintetében, kénytelenítve érzi magát arra, hogy bizalmát a jelenlegi vezetőségtől megvonja.

Kleinmann (Kovno, Litvánia) szintén a vezetőséget kritizálja.

Grünbaum (Langyelország): Amit 1917 ben elértünk, azt egy kedvező politikai helyzetben értük el, azóta az egész világ strukturálja megváltozott. Ma egész Európán keresztül

a reakció hulláma áramlik végig. Most minden attól függ, megtudjuk-e tartani azt, amit 1917 ben elértünk. A mandátum csak egy etap és biztos, hogy erre újabb és újabb etapok fognak következni.

Bizik a vezetőségben, bizik a cionizmusban és megvan győződve arról, hogy a zsidó népet Zsidóországban sikerüljön foglaltjesen felszabadítani.

Végül Norominszky, a Ceira Cion delegátusa szóal fel és néhány praktikus szükségességre mutat rá, többek között arra, hogy az angol vizumdíjakat, amelyek most is még az utiköltség egyhatodát teszik ki, a lehetőség szerint csökkentésék.

A gabonarekvirálás új rendje

Kötelező a gabonaelőleslegek bejelentése

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kereskedelmi és iparügyi miniszter nemrégiben álitotta föl a gabona-előleszelet ellenőrző hivatalát. Ugyanakkor szabályozta a kenyérmagvak rekvirálását is. A rendelet szerint mindennemű gabona-rekvirálás csak az ipar- és kereskedelemügyi miniszter felhatalmazásával, történhetik, az „Oficiul de control al grauului, fainei si painei“ értesítése után.

A miniszter felszólítja az összes prefektuokat, polgármestereket és az illetékes katonai hatóságokat, tegyenek mielőbb jelentést az ellenőrző hivatalnak szokóli a nehézségekről, amelyekbe a lakosságnak és a katonaságnak búzával és liszttel való ellátása ütökzik. Ezek a hatóságok hivatalosan felszólítják majd mindazokat, akiknek főlősleges búzájuk és lisztük van, hogy azt öt napon belül boccsássák a malmok, illetőleg a pékek rendelkezésére, akik a lisztet a kormány által meghatározott maximális áron fogják kiárúszani.

Ellenkező esetben a polgármesterek, prefekturák és katonai hatóságok felhatalmazást fognak kapni a buza, vagy liszt elrekvirálására. A névre szóló felhatalmazásokban a rekvirálás alá eső buza, vagy liszt mennyiségét is feltüntetik. A rekvirálást az említett hatóságok hajtják végre, vagy speciális írásos felhatalmazással ellátott megbízottak, akik a lefoglalt búzát, lisztet, vagy rozst azonnal át is veszik, később pedig megállapított mennyiségek szerint szétosztják a molnároknak és pékek között. A rekvirálási jegyzőkönyvet vezetnek fel három példányban. Egyiket a tulajdonosnak adják át, egyet a rekviráló hatóság tart meg magának, a harmadikat pedig beküldik az ellenőrző hivatalnak. A rekvirált buza ára 25.000 lei vagononként.

Amennyiben a molnárak és pékek nem képesek a szükségesletet fedezni, idejében forduljanak a megyei prefekturához, városokban pedig a polgármesterekhez, aki intézkedni fog, hogy a kérelmezők elegendő lisztet és kenyeret kapjanak. A buza és liszt rekvirálásából származó bármilyen reklamációt az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium címén az ellenőrző hivatalnak kell be küldeni.

nak, akik tu hórvári hatá zeti pártot a ben. Kőrálbe

Ber súlyos

Az i képt

Bécs, ug lamentária Albert nagy verzés kérd győztes és az általános ezút meg, nyira fejles annak létszá meghaladja pontjából ha állapítható m

Egyes g Anglis, Olas lépéseket a washingtoni tatta, hogy nemzetközi leg lehetsége renciótól köv den államban eéklése tekin alkalmaztass

Berzevicz német szoci szédet. Véle riumussal sz sítéket a d nyújtja. Nán a most m feleslegesnek a béke elvei gyenek meg, gyék a gyak Egy péld

Csa m

Amióta az kitásárlt folyt meghíusultak, a nemzeti párt kes bizonyíték zat, amelyet nemzeti párt e „Patriába“ s tárást súlyos nemzeti demok zere tudvaleró Valenii de kőzást folytató vádjával fogl kommunikében A kommünikés hogy a párt v szág kormányz csak a regát 4 százados tradi a nemzeti egy hoz mérten. A támogatott e amely kizáróla volna kormány élesebben hero milyen meguy miniké ezután kapcsolatba e

Az ókirály ben, amelyet íák, akiket az nem bir fékes akar, valamint cal szemben, alapjának v ugyszintén az nős módon fe

Meg legelőnyösch

nak, akik tudják, hogy a gyulafehérvári határozatok kötelezik a nemzeti pártot a nemzetiségekkel szemben. Körülbelül tíz nap múlva meg-

érkeznek Kolozsvárra a párt vezető férfiai és akkor végleg eldől, vajjon a kisebbségek képviselői kapnak-e meghívást Gyulafehérvárra, vagy sem.

Bernstein német szocialistavezér súlyos támadásai Magyarország ellen

Az interparlamentáris konferencia szociáldemokrata képviselői visszautasították a magyar meghívást.

Apponyi védi a kurzust

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, augusztus 31. Az interparlamentáris unió ülésén Berzeviczy Albert magyar delegátus a lefegyverzés kérdésében emelt szót. A győztes és semleges államokban az általános kötelesség nem eszint meg, sőt egyes államok anynyira fejlesztek hadseregeiket, hogy annak létszáma a háború előtt is meghaladja. Így a lefegyverzés szempontjából haladás helyett visszacsúszás állapítható meg.

Egyes győztes államok, mint Anglia, Olaszország tettek komoly lépéseket a lefegyverzés felé s a washingtoni konferencia is megmutatta, hogy a lefegyverzés iránti nemzetközi meggyőzés gyakorlatilag lehetséges. Epen ezért a konferenciától követelni kell, hogy minden államban a fegyverkezés méréséklése tekintetében egyenlő elvek alkalmaztassanak.

Berzeviczy után Bernstein Ede német szocialistavezér mondott beszédet. Véleménye szerint a militarizmussal szemben egyedüli biztosíték a demokratikus alkotmány nyujtja. Németországban sokan még a most meglevő Reichswehrt is feleslegesnek tartják. Fontos, hogy a béke elvei ne csak papíron legyenek meg, hanem azokat belevigyük a gyakorlatba is.

Egy példát akarok felhozni, —

mondotta Bernstein — egy országot, ahol a békeszerződés betűit pontosan látszának betartani, de annak szellemével nem törődnek. Ez az ország Középeurópa központjában fekszik: Magyarország. (Viharos szj és közbeszólások.) Tényeket akarok felhozni — folytatja tovább.

Magyarországon ma is több ezer internált szynlódik a börtönökben.

Az elnök figyelmeztetése után, hogy politikai kérdéseket ne hozzon bele a vitába, Bernstein párhuzamot von a magyarországi egykori kommunista rezsim és a mai kormányzat között s bejelenti, hogy

a konferencián résztvevő szociáldemokraták elhatározták, hogy a magyar résről Budapestre történt meghívást visszautasítják.

Elnök ismételtén kéri a szónokot, ne terjen el a tárgytól, mert különben kénytelen a szót megvonni. Bernstein erre azzal fejezi be beszédét, hogy valamennyi szocialista nevében elítéli a magyarországi állapotokat.

Bernstein után Apponyi Albert emelkedett szólásra és a magyar csoport nevében a legújabbakban tárgyalt Magyarországgal szemben elhangzott támadás ellen.

Csak a regát kormányképes — mondja a megsértett Jorga

Maniu memorandumot intéz a királyhoz

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Amióta az ellenséki blokk megalkotásáról folytatott tárgyalások végkép megszüntek, igen elhanyagolt a viszony a nemzeti párt és Jorga között. Erdélyben bizonyítéka ennek az a cikksorozat, amelyet dr. Boila Zakariás, a nemzeti párt egyik vezetőtagja írt a „Patriába” s amelyben Jorga magatartását súlyos bírálatban részesíti. A nemzeti demokrata párt, amelynek veséire tudvalevőleg Jorga, a napokban Valenii de Munteban beható tanácskozást folytatott, amelyen főként Boila vádjaival foglalkoztak. Határozatukról kommunikében tájékoztatták a sajtót. A kommuniké mindenekelőtt kijelenti, hogy a párt véleménye szerint az ország kormányzása a háború után is csak a regát által vezethető, annak évszázados tradíciójához és a háborúban a nemzeti egységért hozott áldozataihoz mérten. A demokrata párt sose támogatott egy olyan kombinációt, amely kizárólag az erdélyieket juttatja volna kormányra, sőt mindig a legélesebben harcolt a regionalizmus bármilyen megnyilatkozása ellen. A kommuniké ezután visszautasítja az ezzel kapcsolatba elhangzott állításokat.

Az okirályság elleni harcra szemben, amelyet olyan elemek indítottak, akiket az erdélyi nemzeti párt nem bír fékezni, de nélkülözni sem akar, valamint a korona elleni harcra szemben, amelyben az ország alapjának veszélyeztetését látják, ugyszintén azzal szemben, hogy bűnös módon felláztatják az erdélyi el-

lenséges vallásokat, a nemzeti demokrata párt magárá teszi azt a felvetett eszmét, hogy elő kell segíteni Erdélyben, Bukovinában és Beszarábiában a románok nemzeti és társadalmi szolidaritását propagáló egyesületek létesítését.

A Jorga-párt kommunikéjével egyidejűleg a „Viitorul” azt jelenti, hogy az erdélyi nemzeti párt és a parasztpárt között egy esetleges fuzióra vonatkozó tárgyalások megszakadtak egy olyan elvi kérdés közötti nézeteltérése miatt, amely az együttműködést is lehetetlenné fogja tenni. Ha a hír megfelel a valóságnak, úgy a nemzeti párt egyedül kell, hogy megvívja a kormány elleni kaméyharcot.

Ugyancsak a „Viitorul” jelenti, hogy Maniu egy memorandumot fog a király elé terjesztani a gyulafehérvári kongresszus előtt, amelyben történelmi visszapillantás kapcsán vitatni fogja a nemzeti párt igazát.

— Olvasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „Es a meggörbödött kiegyenesedik”?

Nincsics nyilatkozata az osztrák kérdésről

Nem igaz a szerb csapatösszevonás hire. Jugoszlávia erejéhez képest közreműködik a megoldásnál

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prága, augusztus 31. Nincsics jugoszláv külügyminiszter fogadta ma a csehszlovák napisajtó képviselőit, akik előtt az osztrák problémáról a következőket mondotta:

— Az osztrák kérdést feltétlenül meg kell oldani Genfben, mivel

ma még beláthatatlan körülmények sürgetik ezt a megoldást.

Prágában ezt a kérdést különös tüzetességgel megtárgyaltuk. A kérdés természetesen valamennyi közép-európai államot érdekli, de egész Európát is Olyan ország, mint Ausztria gazdaságilag és pénzügyileg szomszédjaival a legszorosabb összefüggésben áll. Minthogy a nagyhatalmak a döntést átengedték a népszövetségnek,

el vagyunk tökéve miadannyan, hogy Genfben a gyakorlati megoldás érdekében intervenáljunk.

olyan megoldást akarunk, amely Ausztria pénzügyi és gazdasági nehézségeit hatékonyan eltüntet. Országunk készségesen vállalja, hogy erőihez képest közreműködjön a kérdés megoldásánál.

Nem lesz vámunió az osztrák köztársaság és Olaszország között

Bécs, augusztus 31. Római jelentés szerint Schuzzer olasz külügyminiszter a napokban találkozott Nincsics jugoszláv külügyminiszterrel, akivel tárgyalásokat folytatott az állítólagos cseh-jugoszláv tervek ügyében. A „Tribuna” szerint

változnak azok a hírek, mint-ha az osztrák határra jugoszláv csapatokat vontak volna össze.

Az olasz sajtó egyhangú jelentése szerint legközelebb már folyósítják az Ausztriának megszavazott hevenmillió líra hitelt. A „Messaggero” szerint

az Olaszország és Ausztria közötti vámunió terve meghiusult.

Az interparlamentáris konferencia legjobban informált politikusai a cseh-jugoszláv-olasz helyzetet még kritikusnak látták, de ma már sokkal nyugodtabban itélik meg. Olaszország energikus állásfoglalásának különösen Prága felé meg volt a kellő hatása és Prágából Rómába megnyugtató közületeket juttattak. A feszültség még nem is mult el teljesen, de mindenesetre remélhető, hogy

a háborus bonyodalom elkerülhető lesz.

Ausztria ügye és a palesztinai szenthelyek a népszövetség előtt

Szeptember hava mozgalmas időszak lesz a népszövetségnek. Augusztus 31 én ül össze Genfben a népszövetség tanácsa és hat nagyobb bizottsága, hogy véglegesen előkészítsen bizonyos munkálatokat, amelyeket a népszövetségnek szeptember 4 én összeülő gyűlése fog véső fokon lefolytatni. A gyűlés valószínűleg e hó végéig fog együttmaradni. A tanács ülészakának napirendjébe a következő fontosabb kérdések szerepelnek:

a palesztinai szent helyek bizottságának végleges szabályozása,

a volt délafrikai és csendesóceáni német gyarmatok igazgatására vonatkozó előterjesztés, az albániai, leti és osztrák kisebbségek ügyei, az osztrák, magyar és szerb határkérdés, a szarvidéki népszavazás előkészítése és a

szavazás rendszabályának megvitatása, az egészségügyi bizottság jelentése, a szellemi együttműködés megteremtésére alakított bizottságnak jelentése.

A lefegyverzés kérdését két bizottság fogja tárgyalni.

Az egyik a katonai, tengerészeti és légügyi kérdések állandó tanácskozó bizottsága, a másik a fegyverkezés csökkentésére kiküldött ideiglenes, egyes bizottság. A pénzügyi bizottság napirendjén szereplő tárgyak között

a legfontosabb Ausztria pénzügyi helyzetének kérdése,

amelyet a legutóbbi londoni konferencia utalt a népszövetség elé. Ezenkívül a vámújszabás állandó tanácskozó bizottság egyezmény teréről fog tárgyalni, mely a vámtarifák egységesítését előzara.

— Lakásnékülül házulajdonosok.

Elcsépeelt téma már a lakbérleti bizottság ügyével foglalkozni, azonban ez a testület ténykedése napról-napra új „szenciációkkal” szolgál. Legutóbb zavar mutatkozott a lakbérleti bizottság hatásköre miatt. A törvényszék döntése következtében a háztulajdonosnak, aki saját házába akar költözni, eszentul kérésével nem a lakbérleti bizottsághoz, hanem az illetékes járásbíróhoz kell fordulni. Tudomásunk szerint a törvényszék az a kényesített erre a különös lépésre, hogy az ilyen ügyekben a lakbérleti bizottság olyan ítéleteket hozott, amelyek állandó zavarok és elégedetlenségek kuféjévé váltak. A törvényszék határozata után dr. Petersberger járásbíró már több ilyen ügyet le is tárgyalt. Tegnapelőtt érkezett meg szabadságáról dr. Puscaru járásbíró, aki átvette hivatalát és azzal kezdte működését, hogy az összes ilyen ügyeket hivatalból visszautasította, mert kijelentése szerint a járásbíró hatáskör hiányában nem tárgyalhat ilyen ügyeket, miután a Curtea de Apel megelőzőleg az ilyen ügyeket kifejezetten a lakbérleti bizottság hatáskörébe utalta. Természetes, hogy dr. Puscaru eljárása ügyvéd és háztulajdonos körökben ingerültséget és elkeseredést váltott ki. Jelenleg az a helyzet, hogy hatásköri összeütközés miatt sem a lakbérleti bizottság, sem a városi járásbíró nem fogadja el tárgyalásra a háztulajdonosok kitélepitési kérelmeit, amelyek halomszámra fekszenek a járásbírósi elintézetlen akták között. A járásbírók a lakbérleti törvény 2. §-ára való hivatkozással visszautasítják a kitélepitési kérelmeket. Az elkeseredett háztulajdonosok, akik százezres befektetéseik dacára sem jutnak lakáshoz az ügyvédek, az ügyvédek a bírakat és a bírák a lakbérleti törvényt okolják az elintézetlen aktatömegek miatt.

Eredeti gyári árban

kötött kabatok, swetterek, harisngya és keztyü

Blatt

kötött-szövött áruháza Cluj, Föter 13.

1394

Megnyit a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám.

Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Kifünő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

HIREK

— Aradi Uj Kelet. Ilyen címen jelenik meg a harmadik országoszi cionista konferencia ideje alatt öt számban szeptember 10-étől kezdődőleg a konferencia újság. A lap nem csupán a konferenciának lesz hü tükrö, mert annak lefolyását gyorsíró jegyzetek alapján teljes egészében közli, hanem érdekes cikkeket, képeket stb. fogják tartítani, ami által jelentőségében csak növekedni fog. Az erdélyi zsidó nép szempontjából kétségkívül fontos dokumentum lesz ez a lap, melyet az Uj Kelet szerkesztőségének legjobb tagjai fognak írni. Tekintettel arra, hogy a nagy nyomdai árak folytán csupán korlátozott mennyiségben készülhet, megrendelések sürgősen eszközölnöck az aradi cionista helyi csoport útján, (Arad Piata Avram Jancu 16.). Az öt szám ára postai székkel együtt 10 lei, helyi csoportok és bizományosok, amennyiben legalább 30 példányt fixre átvessznek, 28 százalékos engedményt nyerne.

— Delegátusválasztások. A harmadik erdélyrészi cionista konferenciára újabb a következők választották meg: Barátos: Dósi Béláné és Schwartz Miklós. Bethlen: Kornbaum Márkus és Indig László. Erzsébetváros: Kun József és Herzlinger Dersó. Gyergyószentmiklós: Löwy Ármin, Bocher Jakab, továbbá Charap Salamon és dr. Klein Vilmos. Nagyenyed: Márton Béla, Benedek Miklós, továbbá Farkas Miklós és Israel Hermsen. Nagyváradi cionisták részéről: dr. Silbermann Jenő, dr. Markovits Ignác, Ripner Farkas, Stern S. Endre, Leitner Zoltán, Weiss Jenő, Kohn Gábor, továbbá Klein Emil, Schwartz Lajos, Kohn Ernő, dr. Weimann Izó, dr. Kovács Gyula, Ripner Márton, Blum Zsigmond. Naszód: Siegelstein Adolf. Szamosújvár: László Sándor és Waldmann Miklós. Soborsin: Gottlieb Ferenc és Klein Ábrahám.

— Francia újságíróakadémia Brüsszelben. Brüsszelből jelentik: Ez év szeptemberében új tanintézet, egy franciayelvű újságíróakadémia nyílik itt meg, amelynek előadásait a Sajtópala termeiben fogják megtartani. Az akadémiát az amerikai Hoover szenátor adományából alapították, abból a célból, hogy a belga újságírók számára jó munkásokat képezzenek ki. Mert ez az akadémiát nemcsak a nyers és vad tehetségek otthona, hanem a szerényebb képességű, de szorgalmas és az újságírást, mint mesterséget elsajátítani tudó fiatal emberek és lányok nevelőintézete is lesz. A tanárok között számos régi szerkesztő, államférfi, tudós és művész szerepel. A politikai irányadást elve az, hogy az újságírójelöltek a jelenlegi helyzettel és főleg a versaillesi békeszerződés szellemével megismertessék és hogy ilyen értelemben való újságírást bírájék őket. Ezenkívül nagy súlyt helyeznek az akadémiai tanárai arra, hogy az újságírójelöltek megfelelő irodalmi és művészeti kiképzést nyerjenek. Ezért a Sajtópala minden héten zeneesté-lyeket fognak rendezni, amelyen az újságíróhallgatók maguk fogják előadni a zenedarabokat. Lesznek még rendszeres kép- és szoborkiállítások: kritikusok nevelésére. A legfontosabb ága az akadémiának azonban kétségkívül a riporteri-ág lesz, amely a belga sajtóban eddig a legelhanyagoltabb volt. A Sajtópala próbánság fog megjelenni és annak a cikkeit és híreit az akadémiát hallgatói fogják írni. A tanároknak különös gondja lesz arra, hogy mindenki a tehetségének és hajlamának megfelelő rovatot kapja. Ami az újságíróakadémia általános szellemét illeti, az, előreláthatólag, hazafias és reakciós lesz.

— Szövetkeztek a romániai szocialisták. Bukarestből jelentik: A szocialista pártok kétnapos konferenciáján kimondották a különböző frakciók egyesülését, a kommunistákat kivéve. A vezetőség elhatározta, hogy december hónapban Bukarestben megtartja a szövetkezett szocialista pártok kongresszusát.

— Kavarodás a nagyváradi színház körül. A nagyváradi színház az elmúlt évben fél és üresházak előtt játszott. Parlagi Lajos színházvezető saját adatai szerint négyszázötven lelt fizetett rá az elmúlt szezonra. Kormánykörökben felmerült a terv, hogy magyar-román színházvezetőnek külön román és külön magyar igazgatóval. A magyar társulatnak Parlagi lett volna az igazgatója. A két társulat felváltva játszott volna estéről-estére. Mindenik igazgatónak nyolc és fél ezer lei havi fizetése lett volna, vasuti szabadjegyre, tíz százalékos részesedés a nyers bevételből. Parlagi azonban díszleteiért évi nyolcezer lei bért kapott volna a városától. Az állam körülbelül egy millió leivel járult volna a színház szubvencionálásához. Augusztus végén Bann színházvezetői miniszter Nagyváradon járt és ebben az ügyben tárgyalt. Küldött is egy miniszteri biztost, Soinescu színházvezetői felügyelőt, aki a sajtó részvételével ankétát hívott össze a polgármesteri hivatalba. Az ankétán résztvett a polgármester, a prefektus, a színházi bizottság elnöke, a kormány kiküldötte és meghívott Isacu Emil színészeti és művészeti felügyelő is. A tárgyaláson kezdetül fogva puszkaporos volt a hangulat, Parlagi állítólag ígéretet kapott a miniszterrel és ugyanilyen értelemben a színházvezetővel, hogy a koncesszió megkapja a 6 erre az ígéretre támaszkodva tagokat szerződöttet és szeptember elsejére hirdette az évad megkezdését. Parlagi a színházi ankétán arra kéréte, ha szívesen el nyolc-tíz napra a megnyitást. Parlagi kétségbeesetten jelentette ki, hogy tönkre van téve, ha nem nyithatja meg a színházat elsőjén, 6 tehát mindenképpen megnyitja. Amikor a bizottság a megnyitást ellen foglalt állást, Parlagi kérte, hogy tiszteletdíjazás lei napi részlet térítse meg. A prefektus visszautasította a válszót. Parlagi, aki kezdetül fogva ingerült lelkiállapotban volt, kijelentette, hogy magánjogi pert indít a miniszter ellen és a színházi bizottság ellen, az igazgatói állásról lemond társulatát pedig feloszlatta. Assal vette a kalapját és a botját és otthagya a bizottságot. Távozása után a bizottság a nyilvánosság hízárással folytatta ülését, Isacu Emil azt ajánlotta, ne tekintsek az ügyet véglegesnek, hanem kérjék fel Parlagit újabb nyilatkozatára, de a jelenlevők Isacu leszárták. A helyzet most az, hogy Parlagi valószínűleg színház nélkül marad. Ami a színházvezetőt illeti, a színházi bizottság elnökének az volt a véleménye, hogy nem szabad cserbenhagyni. Egyhangulag el is határozta, hogy a magyar társulatot meghagyják. Több mint valószínű, hogy a város házikezelésbe veszi a színházat, természetesen a magyar román kombinált előadások alapján. Az ügyben Bann kultuszügyi miniszter a napokban dönt.

— Nyolc leire maximálták a marha- és a borjutást. A rendőrprefektus, az árnyasbizottság véleményezése alapján, a marha- és a növénydek borjubarci árát nyolc, illetve az I-ső rendűt tíz leiben állapította meg. A rendőrség kéri a közönséget, hogy ezt az árat semmiesetre ne fizessék túl és amennyik részarást többet kérne, azt jellemezze fel a kihágás: osztálynál. Ertesztésünk szerint a rendőrség a legszigorúbb rendelkezésekhez készül nyulni a napról-napra fokozódó drágaság ellen és azt is elhatározta, hogy amennyiben a zöldségtermelők bojkottálni próbálják a piacot, külön rendőrszolgálatat állít fel a főcsékeket és zöldségeket kertjeikből. Ennek a rendelkezésnek a hallatára a piszról elvonult burgonyásokak tegnap reggel már ismét megjelentek termékeikkel a Széchenyi téren.

— Az első földosztás Bukovinában. Csernovitzból jelentik: Bratiun miniszterelnök Constantinescu földművelésügyi miniszterrel együtt vasárnap résztvett a santilei földosztáson, amely az első bukovinai földosztási aktus volt és mint ilyen, nagy ünnepek között folyt le. Ez alkalommal a miniszterelnök beszédet is tartott, amelyben hangsúlyozta annak fontosságát. Az ünnepség után a vendégek Cserróvitza utastak.

— Elsülyedt Galac mellett egy lengyel hajónaszád. Bukarestből jelentik: A Pruton át Galac felé tartó lengyel hajónaszád Pogonesti (Falcu-megye) mellett elsülyedt, miután egy tutajjal összekötözött és súlyosan megsérült.

— Preusz Mórt kizárták a szociáldemokrata pártból. Ugráról jelentik: Soradöntő napok előtt áll a ruszinszki szociáldemokrata párt, amely vasárnap tartja meg kongresszusát. A kongresszuson a prágai központ is képviselteti magát. A pártban egyre szélesebb tért hódít az a felfogás, hogy szakítani kell a polgári pártokkal való kooperációval, melyet a párt jelenlegi, jobbfelé orientálódó vezetői idéztek elő. A párt zöme tehát nem a prágai szociáldemokrata párt, hanem a bécsi független kétélfeles munkaközösséghez akar csatlakozni. Az új orientáció tanutetele egy kizárás, amely a párt intézőbizottságának szeptember 28-án gyűlésén történt. A bizottság kizárta a pártból Preusz Mórt, a munkaszervezet régi vezetőjét, aki a szélsőjobbszárny képviselője volt a pártban.

— Pénzhamisítók a törvényszéken. 1921 szeptemberében az abrubbányai állomásfőnöknek egy Corcis Avram nevű parasztleány egy ötszázleicest adott át felváltás végett. Az állomásfőnök azonnal a rendőrségre telefonált, mert megállapította, hogy a bankjegye durva hamisítvány. A rendőrök egy közeli csapszékben letartóztatták Corcis és Bireu Ilést, aki a hamis pénzt átadta felváltás végett. Bireu vallomása után megindult a nyomozás, amelynek során megállapították, hogy Togyerás Demeter karpinisi kovácsmester pénzhamisító gépekkel készítette az ötszázleicesteket. Az első ötszázleicest Bireuak adta át és ötven leit ígért, ha el tudja helyezni. Bireu Corcisnak adta át, de ő már csak huszonöt leit ígért jutalmul. A re dőrség elfogta Togyerason kívül Corci Simon is, aki a kertjében ásta el Togyerás a pénzhamisító gépeket. A kolozsvári törvényszék a tegnapi főtárgyaláson csak Bireu, Corcis és Corci vonhatta felelősségre, mert Togyerás Demeter megszökött. Corcis vallomásában kijelentette, hogy ő nem tudta, hogy hamis pénzt visz váltani, mert ha tudta volna, bizonyára nem az állomásfőnöknek próbálkozott volna. Bireu szintén nem tudta, hogy az ötszázleicest hamis. Corci Simon szerint Togyerás tudta és beleegyezése nélkül ásta el a kertjében a pénzhamisító gépet, tehát ő azért nem felelős. Mindhárom vadított dr. Giurau János védte, akinek kérelmére a tárgyalást elnapolták, mert a megidézett tanúk legnagyobb része nem jelent meg. A vadítottakat kére-ó ellenében ideiglenesen szabadlábra helyezték.

— Házasság Rosenfeld Helénke és Salamon Jenő ezton értesíti b. rokonait és ismerőseit, mikor is szívesen látják a f. hó 3-án megtartandó esküvőjükre, Erzsébet ut 34.

Grete Herz Pozsony és Hajnal Miksa Kolozsvár aug. hó 13-án Pozsonyban házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Rablóvilág Beszarábiában. Bukarestből jelentik: A beszarábiai Hotinmegyében levő Dancauci falut fogyes rablók megtámadták és a parasztokat kifosztották.

— A zsidó sportegyesületek konferenciája. A Makkabi Zsidó Torna Világszövetség erdélyrészi körülete a harmadik országoszi cionista konferenciával egyidejűleg folyó évi szeptember hó 11-én, hétfőn reggel 8 órakor tartja tisztújító közgyűlését, melyre az összes erdélyi zsidó sportegyesületeket assal a kérelemmel hívjuk meg, hogy két-két delegátussal magukat feltétlenül képviseltessek. A közgyűlés az aradi Hakoah Sportegyesület klubhelyiségében fog folyni és ugyancsak a Hakoah fog a klubképviselő elszállásolásáról is gondoskodni, amennyiben az erre vonatkozó megkeresések idejékorán az egyesület birtokába fognak jutni. Minden egyesület közölje már most képviselőinek nevét az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Helyi csoportjának irodájával, hol a Makkabi képviselője is székelt.

— A holland királynő egy jiddis színházban. Kanner Slomo, a zsidó ostélyokból Erdély szerzte ismert énekes, aki legutóbb a kolozsvári Román Opera tagja volt, — mint megírta — egy előkelő jiddis színház meghívására Londonba szerződött. Uközben az antwerpeni zsidó színház igazgatójának ajánlatára augusztus huszadikán nagy koncertot adott a brüsszeli Théâtre van Brée színházban. A hangversenyről, amelynek a plakátját is megküldte az Uj Keletnek, Kanner hosszabb levélben számolt be. „A brüsszeli koncert, amelyet az antwerpeni zsidó színház igazgatója rendezett meg nekem, nagyon szépen sikerült. Különösen Solem Alejehem: „Männer glaubt mit die Weiber“-je aratott nagy tetszést. A közönség kitűnően mulatott.“ Hivatkozik a mellékelt plakátra, melyen a rendező két csodagyermeket is hirdet, a Mikek testvéreket, akik különféle táncokat mutattak be. A 1921 további részében hollandiai zsidó színmű-észetről ír Kanner. „Amsterdamban, Hagában és Rotterdamban most vendégszerelt a világ legjobb jiddis színházai, a vilnai színház. Előadták a „Dybuk“-ot, „Yékela, a kovács“ és más darabokat hihetetlen sikerrel. A Dybuk előadásán Vilma holland királynő is megjelent. Az összes nagy holland lapok a legnagyobb elismerés hangján írtak a zsidó társulatról, amely azután Antwerpenbe ment át, shonnas Amerikába indult Anglia érintésével. Itt, nyugaton roppant fejlett a színházi élet. Minden nagyobb városban van zsidó színház, Antwerpenben két zsidó társulat is játszik.“

— Hatvan baniért vásárol egy levelezőlapot, felírja a nevét és a pontos címét és beküldi az Uj Kelet könyvosztályának. Az Uj Kelet könyvosztálya díjmentesen értesíti Önt a könyvjutalomokról és elküldi Önnek alkalmi katalógusait.

— Külföldi árupiac augusztus 28. Marsellesben a rizs métermérszása 84.50, Amidon mázánaként 160 frank. La Harreban a gyapofonal ára 371 frank ötven kilogrammonként. Lyoni selyempiac: Cavennes 250, olasz 245, kínai 250, japán 215, Canton 220 frank ötven kilogrammonként.

— Egy amerikai ezredes tapasztalata Németországban. Párisból jelentik: A „Le Journal“ egy interjú közöl Harry Ayers amerikai ezredesétől, az amerikai légió tagjától, aki a legutóbbi hátkben Németországot keresztül utazta. Az ezredes kijelenti, hogy Münchenben épen akkor tartózkodott, amikor Hindenburgot fogadták. Láta a bajor tiszteket mily fehérszárú és mily embertelenül bánalmastak több aszszonyt, akik a köztársaságot éltették. Az ezredes szerint igen sok német emberben élénken ég a közeli katonai rovás vágya.

— Miltarizálják az aradi Astragyarat. A kormány azon elhatározása következtében, hogy az Astragyarat militarizálja, a gyár igazgatósága megszakitotta a munkásokkal folytatott tárgyalásokat.

— A Tarbut közleménye. A Tarbut O. Zs. I. E. központi irodája közli a szülőkkkel, hogy szeptember 1-én tul tandíjmentességi kérvényeket nem fogad el.

— Amerikai gabonát vásárol Csehszlovákia. Prágából jelentik: A „Narodni List“ értesítése szerint a csehszlovák kormány Hamburgban nagyobb mennyiségű gabonát vásárolt.

— Megnyitották a lipcei mintavásárt. Lipcséből jelentik: A lipcei mintavásárt tegnap vette kezdetét. A forgalom nagyon élénk. A külföldi látogatók közül különösen sok a keleti és délkeleti, különösen Romániából és Lengyelországból. Azonban jelentékeny számban vannak képviselve a tengerentúli államok is. A textilipar cégei közül sokan termékeiket már ki is árusították.

— A szerelem élettana. Hosszu hallgatás után Bródy Sándor ismét megjelent írásával a közönség előtt. Legújabb könyve „A szerelem élettana“, egy filozófikus és elmélyedni tudó író megfigyelései és foljegyzései. Ára 55 lei, megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától.

Az

Az en...
Karmel-b...
geti hely...
kora dák...
Már amik...
elhagyja...
ratubb h...
gáról és...
rostatel...
nál is m...
le — hos...
tegerig...
get olyan...
sikság...
azára az...
előre még...
mert Afu...
lónára ig...
a sika...
cok, akik...
arra a ké...
nuen ez...
szire a k...
odáig ut...
pedig az...
mes, bört...
a haifa...
Adas fel...
ugy érez...
volgy me...
korántan...
egy keke...
szag tel...
Jordántól...
hosszas...
lánetől fe...
táran lév...
ezsz a te...
egy egy...
és termé...

Megy...
a herede...
nagyszer...
végig zsi...
közben a...
autókkal...
tetszér...
mellett...
közszab...
kolonistá...
gördüln...
jön pipá...
onnan, k...
tett villa...
arab les...
közel, d...
föld és a...
ék hama...
memet é...
től és ó...
velük be...

— a leghit...
olyan du...

— M...

— B...
két más...
Baltaria...

— és a...
simitják...
barázdák...
dombon...
nogy-bt...

— A di...
érünk eg...
áll alatta...
csár...

— U...
szomorú...
telen...

De e...
boldog l...

... ez...
kedvesen...
ide jönn...
Tel Ad...
jük van...

... meg...
És e...

... nem tud...
a kis ny...
a moca...
legjobb...

... Ez a...
már ez...
átöltözn...
országut...

Az erdélyi zsidók földjén

— Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától —

Tel Adas, július

Az ember felül dél felé tizenegy órakor Haifában a vonatra, egyideig a Karmel-hegység és Samaria északnyugati hegyei mentén halad, azután egy kora délután beér Jeruzsálem völgyébe. Már amikor a vonat a Földközi-tengert elhagyja, láthatni, hogy a legrosszakarababb hasznosság a Palesztina kopárságáról és természetlenségéről elterjedt lirocstelés, mert már a hegyeségek lábánál is mindenütt kitűnő földek nyulnak le — hosszú vonalban — egészen a tengerig, Jeruzsálem völgye pedig épenséggel olyan hatalmas, dug, áldott talajú síkság, amely már is gazdag gabonafára az egész országnak. És én egyelőre még csak a bejáratát ismerem, mert Afule-állomás, ahol Tel Adas kolóniára igyekezve, le kellett szállnom, a síkság keskeny sávjánál álltam meg, a síkságot a hegyekkel együtt jöttem, arra a kérdésre, meddig terjed még innen ez a völgy, csak elintettek mesztésre a kezükkel, — jó sokat kell még odáig utazni! — mondták, amikor pedig az afulei kis indóháztól kényelmes, bőrüléssel díszített autókban a haifa—jeruzsálemi országúton Tel Adas felé és láttam a síkság fekvését, úgy éreztem, revidálnom kell a Jeruzsálem völgy megítélését, mert ez korántsem völgy, azaz két hegy között egy keskeny mélyedés, hanem az ország teljes 100 km.-nyi szélességében a Jordántól majdnem a Földközi-tengerig, hosszúságban pedig a Samaria-hegységtől fel a Siria és Transzjordánia határára lévő Hauran-hegységig terjedő és ezen a területen belül csupán itt-ott egy egy kisebb hegygel megszórt óriási és termékeny mezőség.

Megyek a chalucokkal a dilizsáncban, a keretek csak úgy röpködnek, olyan egyszerű ez az ország, — elejétől végig zsidó pionirok csinálták! — utóbban szinte perceként találkoznak autókkal, amelyek a szemközti lévő hegy tetejéről, Nazarettól származnak lefelé, mellettük fehér kendővel lekötték kocsijukban a bédinok baktalnak, kolónisták könnyű kétkerekű kocsijai gördülnek elő a távolból, két ircsendő jár pipázva és bottal, azután innen-onnan, kint-kint, furcsán hátravetett vállakkal, fejükön karos kocsóval arab leányok és asszonyok léptek közel, de mindnyájuk felett van a föld és a földön dolgozó zsidó paraszt, és hamarosan magukhoz kötik figyelmemet és kérdezek felelők a chalucoktól és ők felelnek és én nem tudok velük betelni.

— ... Jó a föld, — mondják — a legkínzóbb agyagcs föld és úgy ad, olyan dusan! —

— Mennyit?

— Balfuriában az idén már huszonkét mássát adott egy holdon. Pedig Balfuria még csak három éves kolónia... — és a szemükkel szereltek végigsimítják az országot jobboldalán a barázdákat, fel a házakig, egy kis dombon, — ... mit fog még adni negy-öt év múlva!

A dilizsánc ring velünk tovább, elérünk egy kis betonhidhoz, zöldes víz áll alatta és két oldalán kákos mosás...

— Ugye — szólók a chalucokhoz stomonan — ez rossz hely, egészségtelen...

De erre kezdtek ők csak igazán boldog hangon felkacogni:

... ez a leggyorsabb hely! — és kedvesen irigykednek: — Ruv el Naszra, ide jönnek át nem sokára az erdélyiek Tel Adasból... isten bizony szerencsés-jük van...

— ... a mocsárral? — kiáltottam fel meglepetten — ugyan!

Es erre még jobban kacognak:

— ... mindenki így csodálkosik, aki nem tudja, hogy mi csoda kincset ér ez a kis nyálkás folyó és hogy ezek alatt a mocsarak alatt terem a legtöbb és a legjobb gabona!

Es a Ruv el Naszra, ahova tehát már ez év őszén az erdélyi kolónisták átköltöznek, szemben Balfuriával, az országot baloldalon fekszik és az ölezer

dunam, amit ezen a részen a Keren Kijamot az erdélyi achna rendelkezésére bocsátott, átterjed a vassüti vonalon, úgy hogy a vonat keresztül fog járni a földeken. It is van egy kis domb, arra fogják felépíteni a faházat és ez a látóhely mindössze két kilométerre van az afulei állomástól.

— ... Bizony, bőven fog ez a föld adni... — mondják ismét a chaluco, akik között már kolóniabeliek is vannak és az egyik köztársasági gazdasági iskolát végzett magyarországi fiú, szakértővel meggyűzi meg: — a Balfuriánál is többet ad, mert ott csak tizenkét mássát terem meg Kisküküllőnél is többet ad, ott csak nyolc mássát, itt meg egészen biztosan ki fogja adni a huszát.

Miközben tovább megyünk, a magyarországi elmagyarázása, hogy mit lehet ezen a földön különösen jól termelni:

— ... Nagyon jó ez a talaj a gabonára, — azt mondja — a szőlőre, a narancsra, a mandulára, az olajfára és az enkalipszra.

— Állattenyésztésre is alkalmas?

— ... Arra csak egyszer! Lucernát tizenkétzer tizenháromszor lehet kaszálni... minden hónapban.

Nézem az ut két oldalán a mezőket, hogy is van sülve, csak a sárga töve van már meg mindennek. A gabonát még júniusban betakarították és a kolóniák nagy udvarán most csipalnak.

Balfuriát már elhagytuk, közelebb és közelebb jön a nazareti hegy, mindig csak szembe mgyűnk vele, de most már oldalt is új látvány bukkan ki: kerak földkupola, amit mintha leállították volna a síkságra, kugligolyó elé, úgy néz ki.

— ... Az a Tabor-hegy — világosítanak fel a chaluco.

— ... És mi az a néhány vörös fedelű épület a lába előtt?

— ... haha!... jó messze van az a lábatól... — kacognak — csak épen egy vonalba esik vele... egyből kint az Tel Adas... ahova ön igyekezik...

Egy negyedóra múlva jól ki lehetett venni az erdélyi kolóniát. Körülbelül hét-nyolc hosszú ház van egymás mellé építve, sorba, udvaraik örszácéznak és csak egy-egy tüzfal vagy kerítés választja el egyik portát a másiktól. Ezek a házak is dombon felelőznek, úgy hogy néhány perc múlva, amikor kocsink továbbért velük, már ismét nem láttuk az épületeket, mert a domb eltakarta.

Egy keskeny mezői ösvényről aztán, amelyik az országból futott ki Tel Adas felé, az arab kocsis megállította a lovakat. A chaluco még udvariasan meggyorsították, hogy csak ezen az ösvényen menjenek mindig egyenesen, felfelé, amíg a házakat megint megátom és akkor — azt mondják — már benne is vagyok Tel Adasban.

— Salom!... salom!... tódá rább! — köszönöm meg a szíves-ségüket és bucsusom fölök és a dilizsánc már gördül is tovább, fel Nazaretté.

Betértek az ösvényen. Elhajtom az utamból a kocsikérdő köröket, gasokat, smik az aratás óta a tuza helyén nőttek és lassan lépésekkel baktak az egybe emelkedésben. De később önkéntelenül meggyorsítom a járástomat, valami igazságosság fog el, itt vagyok százezer kilométernyire Erdélytől, milyen furcsa lass, nem is sejtik, hogy jövök, még öt perc és otthoni emberekkel fogok szembenállani. Azután egy pillanatra megint elfelejttem őket, a sárgás-barna göröngyök terelir magukra a tekintetemet, milyen erősök ezek a göröngyök, hogy meglehet bennük fogadni és azután megint őket látom, az erdélyieket, akik már megfogóztak ezekben a göröngyökben, akiket már tart a föld és csakhamar is fog elengedni.

Hirtelen valami vöröset veszek észre, a földdel párhuzamosan. Mi lehet az? Bizonyosan vörösrépaültetvény. Hosszúak, egymás mellé rakott

darabok. Egy perccig elnézek az ösvény másik oldalára, hogy ott is van-e ilyen, de nincs, ott csak egy nagy gödör van, amelyből a sáklók kiehettek egy tehenet, mert egészen fel van takarva a csoportja... — Ó, ilyet! a másik oldalon ezalatt felemelkedett a vörösréparát, — lóg a levegőben és vöröslük a teladasi házak fedele.

Arab leányok. Künn ülnek az ötlető épület széles kapujában. Köszöntöm őket: sajda! egy pillantást vetek a hátuk mög: szüfeltség, rendtelenség, szemetes udvar, megyek tovább, a második telek is ilyen, meg sem kérdezem, hogy hol laknak az erdélyiek, ilyen piszkos helyen biztosan nem, a harmadik, a negyedik udvar következik, hasonló kép, már-már arra gondolok, hogy elővedtem, amikor az ötlető épü-

let elé trék. Kis kapu. Zárva. Két oldalán téglakerítés. Lőrések a falban. A kapu előtt víztorony. Szétnézek. Senki. Vigyázva lenyomom a kilincset. Nyílik. Kis rés támad. Lassan, hogy ne okozzak zajt, bedugom rajta a fejemet.

Nem szólt senki, egy lélek nem volt az udvaron, mégis tudtam, hogy megérkeztem. Ez a két fasor, ezek a jókharban lévő épületek az udvar két oldalán, a függönyök az ablakokon, a tisztaság, ez: Erdély.

Halkan állítottam a küszöböt, balra kanyarodtam és megálltam az első nyitott ajtóban.

— Jónapot!
Valaki visszaköszönt:
— Hoata Isten.

Ben Ami

Korolenko megjósolta a bolsevizmus hanyatlását

Utolsó levelei a leninizmus ellen. „Az orosz nép nem vezetheti az emberiséget, mert még nem tanult eleget“

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága, aug. 25.

Valadimir Korolenko, a nagy orosz író, a szocialis forradalmak hírdetője, de küzdött a szocialis és a bolsevizmus ellen, mert féltette fölök Oroszországot. Leghevesesebb írodalmi hagyatéka az a hat levél, amelyet halála ágyán Anatol Vasziljevics Lunatsarskijhoz, a szovjetkormány közoktatásügyi népbiztosához írt. A leninizmusnak elkövetkező végnapjait jósolta meg ezekben az írásokban. A kasandrai intelmek természetesen nem terjedtek Moszkvában és Lunatsarskij, bárha a levelek közzétételét megígérte és erre a „Pravda“-t már meg is nyerte, a gondolat szabadságát elfojtó ortodoxia nyomása alatt, hozzáférhetetlen archivumba süllyesztette a gyönyörű testamentumot. Ezek a dokumentumok, amelyek a szocialis gondolkodó egész emberiség számára is értékesek, a nagy író halála után mégis napfényre kerültek. Perzsa nem az orosz sajtó utjár, mert ott nincs még igazi sajtószabadság. A „The Bay“ közli a leveleket és most a lap engedelméből az utoljót és legérdekesebbet az Uj Kelet is.

Igen tisztelt Anatol Vasziljevics! Nagyon nagy dolog a szocialis igazságosság és igaza van, mikor azt mondja, hogy értékül nincs is igazi szabadság. De igazság sincsen szabadság nélkül. Hibba mondja ön, hogy munkásosztályt rabszolgaságba jármozza, az európai munkást erről nem győzheti meg. Az angol munkásság kísérletet tenna talán, hogy parlamentáris küzdelemmel lehívóvé tegye az orosz experimentálást (természetesen, ha az sikeresnek mutatkoznak), de soha el nem fogja felejteni, hogy épen a burzsoá Gladston volt az, aki a szabadság nevében küzdött csaknem egész életén keresztül a választói jog kiterjesztése érdekében. És minden politikai reform, amely ebből a szellemből bontakozott ki, a szocialis igazság számára allandóan jobb lehetőségeket teremtett, míg minden politikai reakció ellenkező eredményeket hozott. Politikai revolució már nagyon sok volt, szocialis forradalom ellenben nem volt még. Ti vagytok az elsők, akik úgy akarjátok intézményesíteni a szocializmust, hogy eltiporjátok a szabadságot.

Ugyan mit várhatok ettől? Nem akarok profeciálni, de érzem és ez előérzet összezerzítja a szívemet, hogy olyan borzalmas szerencsétlenségek előtt állunk, amik mellett el fog homályosulni az a sok szenvedés, amit eddig szenvedett el az orosz-ság. A nagy orosz kolosszus össze-sorvad. Emészti a belső láz és az éhség meg az inség legyöngíti.

Nem az antant fog felvonulni ellenünk, hogy nyugalomra kényszer-

ítsen. Megteszi ezt a mi magunk káosza. El fog jönni az az idő, mikor az agyonkínzott és ajúlózó kolosszus kénytelen lesz magára könyörögni az idegen segítséget, még pedig kényre-kegyelemre. A feltételek súlyosak lesznek.

Befejezem. Van-e kiút és merre van? 1919 ben meglátogattam a kazioni távirati ügynökség szerkesztője és arra kért, mondjam meg a nyilvánosság számára, mit tartok az orosz állapot felől? Nem szeretem az efajta interjúkat. Én magam, író-lételemre pontosan tudom formába önteni a gondolataimat, az interjú ellenben csak ritkán pontos. De mégis csak író vagyok, olyan ember, aki akarja, hogy gondolatai nyilvánosságra jussanak. Amde önként elfojtatták a sajtószabadságot és így hát, ha már nem írhatok, beszélhessek legalább. Ezért aztán ez egyszer nem nem tértem ki az interjú elől, de mindjárt ki is jelentettem: nem hiszem, hogy a bolsevista-sajtó az én gondolataimnak helyet adjon. A lap-tudósító becsületesen megmondta: a közlést valóban nem garantálhatja, de a távirati ügynökség leokszorosítja majd a tudósítást és szélesítja a szovjet hatalom vezérei körét.

A sajtó nem közölte a tudósítást. Nem tudom, önmek megküldte-e az ügynökség a fejtegetéseimet és volt-e alkalma ahhoz, hogy elolvashassa azokat? Mindegy. Akkor is csak azt mondtam, amit most is állítok: magatokhoz ragadhatok új területeket, de sokáig megtartani nem fogjátok. Érzem: Ukrajnában már elvesztették a terejt a lábatok alatt. Az események igazoltak. Denikin nyomása alatt kénytelenek voltak Ukrajnát feladni. Most meg már új viharfelhők fenyegetnek Ukrajna felől.

A román anarchista, akit mult le-velemben említettem, ezt mondta: egy nép, amely nem tudja társadalmi összetartozásba forrasztani a tömegeit, nagyon rosszra áll még az ideális rendtől. Én ezt másképpen mondom: Egy nép, amely még nem tanulta meg, hogyan éljen a választói apparátussal, nem tudja formába önteni uralkodó gondolatát és a szocialis igazság rendszeresítését individuális rablásokkal kezdi meg, egy nép, amely tür tömegüldözést és itélet nélkül való bebörtönzéseket, ilyen nép még messze áll attól, hogy az emberiség legjobb törekvéseinek élére állhasson.

Az orosz nép még ne tanítson. Előbb még tanulnia kell.

Legyőzték Denikint, legyőzték Judenitst, Koltsskot, a langyeleket és Wrangelt is. Lehetéges, legyőz-nének az antantot is, ha az fegyveresen avatkozna az orosz ügyekbe. De csak azért, mert ilyen intervenció fölébresszené a hazafias szellemet, amelyet ti az internacionaliz-

mus nevében elfojtani akartak. Elfelejtették, hogy

a haza gondolata mind e mai napig legnagyobb vívmánya az emberiségnek, mert csak ez vezet el a népek egységéhez, amely nem utópia és be fog következni, ha majd minden haza és minden ország összeforr.

Egy szóval: minden fronton győztek, de nem látják a belső hibát, amely bomlásra vezet. A természet frontjával szemben erőtlenekek vagytok.

Láthatja, nem várok idegen beavatkozást, nem kívánom, hogy győzzenek a generációk. Két utópia között áll a merengő Oroszország: a múlt utópiaja és a jövő utópiaja között és arról töpreng, melyikre vessen hamarabb megát. A külföldi beavatkozás nem sokat használ. Elhomályosítaná az eddigi tapasztalatokat, de többet nem érne el. A generációk? Hátők valószínűleg azoknak az elemeknek a vezére, amelyek

visszakívánják a múltakat és épen e múltak nevében készek rá és úgy viselkedni a hatalommal, mint ahogy ti a jövő nevével éltetek azzal vissza. Sokan vannak már, akik azt hiszik, hogy Oroszország már csak a csoda mentheti meg.

A távirati ügynökség szerkesztőjével való beszélgetésemben azzal a felhívással fordultam Önhöz, aki a korai kommunizmus vezetője, hogy

mondjon le az eksperimentálásról és álljon előre az egészséges reakciónak, mert ha nem teszi meg, akkor majd elkövetkezik az eszellen és beteges reakció, amelyet nehéz lesz megfékezni, ha egyszer elárad.

Azt mondták nekem: én magam is csodát akarok. Lehet, hogy igazán azt akarok. Mert a becsületesség legnagyobb erőforrása a hivatás őt fel. Azt akarva, vallja be, hogy tévedett. Vállja ezt be a nyilvánosság előtt.

Peter Ühle

KÖZGAZDASÁG

Amerika tiltakozik a román-angol szerződés ellen

Kibocsátották a fontkölcson prospektusát

Az Uj Kelet tudósítójától

Néhány nappal ezelőtt kibocsátották ki Londonban a román kincstári bonok konszolidációsáról és a két és félmillió font sterlingnyi kölcsönről szóló prospektust, amely a következő tervezetet tartalmazza Románia államadosságainak rendezésére:

A román kincstári bonok tulajdonosainak joga van az állampapírokat egyenlő értékű, négyszázalékos román kölcsönre konvertálni, amelynek kiegyenlítése legkésőbb 1938. éprilisában válik esedékessé. A francia bontulajdonosok Parisban válthatják be bonjaikat, amikhez megkapják a szükséges felhatalmazásokat, ha a törvényes formalitásokat eléget tesznek. A bonok első részét, amelyért nem jár osztalék, letétlik. Románia kéri fogja, hogy a francia bélyeggel ellátott értékpapírokat bejegyezzék a párisi tőzsdén. A román kormány ily módon konszolidált kölcsöne 35 millió font sterling, vagy 175 millió dollárt tesz ki, amikhez még hozzászámítandók a font sterlingben, francia és belga frankban, olasz lírában, pesetában, svéd és cseh koronában eszudosban és német márkában kibocsátott konvertált bonok, amelyek 1000, 500, 100, 50 és 20 font sterling, azonkívül 1000 és 500 dollár névértékre egyszerűsítettek.

Ezt a bonkonvertálási kölcsönt főleg az idegen valutában, vagy aranyban fizetendő kiviteli díjak fedezik, amelyeket minimálisan évi négymillió font sterlingre becsülnék. A nagyobb bontulajdonosok, akik teljes biztonságban érzhetik tehát a tőkésüket, most bizottságot állítottak össze Londonban, amely a különféle jogi helyzetű bontulajdonosok érdekeit fogja képviselni. Ennek a bizottságnak fognak ajánlatot tenni a bonoknak a már ismertetett módon való konvertálására. Ami a román állam többi külföldi adósságait illeti, azokat nem négyszázalékos kölcsönös változtatják át, hanem a fenti pénzügyi művelet végrehajtására jelzálogosított jövedelmekből kapnak fedezetet. Később újabb négyszázalékos kölcsönt fognak kibocsátani font sterlingben. Ez a kölcsön azonban, amely speciális elsőbbségi jogokat fog biztosítani az exportban, rövidebb lejáratu lesz. A román kormány most a nagy francia bankoknál letétbe helyezi a hátralékos és esedékes szelvények leváltásához szükséges pénzt, amelyre a bankok folyószámlát nyitnak.

A háború előtti román kincstári bonok rendezésével kapcsolatban az „Adeverul” párisi tudósítója egészen autentikus forrásból arról értesül, hogy az Egyesült Államok tiltakoztak a román kormány és az angol bankok között létrejött szerződés ellen, mert ellentétben van az 1919-ben kötött román-amerikai kölcsön szerződésével, amelyben Amerika bizonyos elsőbbségi jogokat kapott minden más kölcsönrel szemben. Viszont a londoni szerződés hasonló előjogokat biztosít az angol pénzembereknek. Mind ezt szerződést Britanniának kötötték meg, az Egyesült Államok érthetetlenek talán az az eljárást és követelik, hogy a londoni szerződés feltételeit vegyék revidáló alá.

Belföld

(x) Módosítják a kiviteli szabályzatot. Buzarestből jelentik: A kormány elhatározta, hogy a fa és élelmiszerek kiviteli szabályzatát módosítani fogja. Mindenképp felsemeli a buva árát; a kiviteli illetéket viszont csökkentni, hogy olcsó kegyereket biztosítson a belföldi szükségletnek. A kormány törekedni fog arra, hogy ne kerüljön sor rekvirálásokra, mint-hogy az egész országból olyan jelentések érkeztek, hogy a parasztiok reaktivitási nyugtalansággal fogadják a rekvirálás híreit. Az új kiviteli intézkedések még október előtt életbelépnek.

(x) Készül a védjegy-törvény. Bukarestből jelentik, hogy a kereskedelmi miniszter 1923. január elsőjéig meghosszabbította a védjegyek kötelező romanizálásának határidejét. Olyan védjegyek azonban, amelyek egy más ország nevével tartalmazzák a címükben, vagy más, nem megfelelő vonatkozásúak, már most sem használhatók. A budapesti kereskedelmi és iparkamaránál történt védjegybejelentéseket most meg kell ismételni a bukaresti kereskedelmi törvénytörvényekhez. Az erdélyi iparkamarák egyébként felszólítást kaptak a minisztériumtól, hogy készítsék elő a román védjegy-törvény anyagát.

Külföld

(x) Román-csehszlovák közgazdasági ankét. Bécsből jelentik: A csehszlovák kereskedelmi kormány kezdeményezésére szaktanácskozások folytak a csehszlovák és a román közgazdasági faktorok között, a két ország közötti kereskedelmi, ipari összeköttetés szervezési korlátozása és a közgazdasági forgalom kimélyítése érdekében. A megbeszélések, — mint bécsi tudósítónk illetékes helyen értesül — arra az eredményre vezettek, hogy a szeptember 3-án megnyitott V. mintavásárral kapcsolatban a két ország külügyi, kereskedelmi és pénzügyi kormányainak

kiküldöttjei, valamint az ipari és kereskedelmi érdekképviseletek megbízottjai Prágában ankétot fognak tartani. Az ankétok elnöke Vostruba T., a prágai mintavásár alelnöke, a cseh köztársasági életnek egyik legjelentősebb vezetője, aki a legjelentősebb mértékben személyesen tárgyal Bukarestben a román közgazdasági érdekképviseletekkel és a kormánnyal. Vostruba elnök kieszközölte már, hogy azok a romániai kereskedők és iparosok, akik az ankétra, vagy a prágai mintavásárra akaratuk ellenében, a csehszlovák vonalakon 33 százalékos menetdíjkezelésben részesüljenek és ezeknél prágai lakásáról a városi lakáshivatalt fog gondoskodni.

(x) Az V. nemzetközi vásár Prágában megvívuk 1922. szept. 3-án, tart 10-ig. A legjobb alkalom új kereskedelmi összeköttetések létesítésére. Valamennyi termelési és iparág több mint 3000 elosztó cég által képviselve. Középeurópa új központi piac. 33 százalékos menetdíj mérséklés a csehszlovák államvasúton, 50 százalékos mérséklés a M. F. R. T. és Dunagőzhajózási társaság Pósony irányában. Budapesti, Wienből közvetlen gyorsvonat Prágában biztosított jutányos elszállásolás, tolmácsszolgálat, kedvesemé-nyek. Szept. 10-én nagy divatrevü stb. VI. (vasár) vásár 1923. márc. 13-20.

SPORT

A román-lengyel válogatott mérkőzés

Az Uj Kelet tudósítójától

A FSSR bukaresti központjának megbízásából minden előkészület megtett a szeptember 3-án Csernovitzban elrendelt első román-lengyel válogatott mérkőzés sikere érdekében. A válogatott csapat-összeállítás még nem történt meg, de a kijelölt játékosok nagy része csütörtökön reggel már elindult Csernovitzba, hogy a hosszú utazás fáradalmait kipihenhesse és itt kondíciójában álljon ki a nagyfontosságú küzdelemre.

A szövetség megbízásából a következő játékosok indulnak utnak: Szatmári (KAC) és S. Róck (Török-vés), Kozovich (TAC), dr. Hirsch (KAC) és Bartha (Török-vés) hátvéd, Koch Emil az MTK Rigoló néven ismert fedezet, a brilliáns formában levő Kinigli (NAC), aki centerhálót fog játszani, fedezetek, míg a hátsor harmadik tagját Jakobi Dudi (Haggibor) gátló körülmények akadályozzák a mérkőzésen való részvételben. Valószínű azonban, ha a nehézségek eliminálása sikerül, Jakobi is elutazik Csernovitzba. Kombinációba vették még az aradi Hakoah universális képességű játékosának, Ersteinnek beállítását is, később azonban szerepléséről eltekintettek, mert bár nevezett nagyváradi születt, romániai állampolgársága még nem nyert tisztázást.

Legnehezebb gondot okoz a csatásor összeállítása. Ströck Albi (Török-vés) személyében ugyan óriási játékerőt nyert a válogatott csapat és Lukinich is megfelel egy a jobb, mint a balszélő posztján, az Aradon katonáskodó Rónai (NAC) azonban hivatalos elfoglaltsága, Auert (AMTE) pedig betegsége gátolja meg a részvételben és a táviratilag lerendelt Drescher (NAC) részvételt is bizonytalan. Guga (Universitatea) és Szabó Laci (Gloria CFR) minden igyekezetük dacára sem pótolhatják Rónait és a jugoszláviai turán megsérült Schillert (Kinizsi). A szövetség intőzkedésére Rónai és Drescher valószínűleg elutaznak Csernovitzba és ebben az esetben a csatásor összeállítása is kiéleződik, annál is inkább, mert Miciuski, a Polonia kifutó center nyugodtan beállítható a középső helyre. Ha az összes felsorolt nehézségeket sikerül leküzdeni, úgy Románia futball-sportját szeptember 3-án a következő összeállítású csapat fogja rep-

rezentálni a lengyel válogatottak ellen. Szatmári, dr. Hirsch—Kozovich, Rigoló—Kinigli—Jakobi, Lukinich, Ströck, Miciuski, Rónai és Drescher. Tartalékként szerepelnek Bartha, Guga és Szabó Laci. Ez a csapat a jelenlegi körülmények között tényleg Románia legjobb játékosait egyesíti magában és remélhetőleg sikeresen fogja megállítani helyét Lengyelország reprezentánsaival szemben.

Az első román-lengyel válogatott mérkőzés vetetésére Meisl Hugó az osztrák labdarúgó-sport bizottságát és interacionális hírű, kifutó bírót kérték fel.

Labdarúgás

A Kinizsi győzelmei Zágrábban. A Kinizsi jugoszláviai körúrában Zágrábban 3:1-re győzött a Hask és 3:0-ra a Concordia ellen.

Az ifjúsági játékosok korhatára. A nagyváradi szövetség igazgatótanácsa elvi döntéseként kimondta, hogy az ifjúsági bajnokságoknál a játékosok évfolyam szerint és nem születési nap szerint itelendők meg. Az 1922-23 évi bajnokságban tehát az 1922 évi végéig az összes 1904-ben született futballisták résztvehetnek.

A Makkabea az első osztályban. Nagyváradról jelentik: Az Ermitályfalvai TC lemondta az osztályozó mérkőzést a nagyszalontai MTE javára és így a szeptember 3-án eldöntésre kerülő Makkabea—Nagyszalontai MTE mérkőzés sorsától függ, hogy a nagyváradi kerületben az ősei bajnokság során melyik csapat fog játszani az első osztályban. A Makkabea a szatmári Török-vés ellen megtartott osztályozó mérkőzésen fényes győzelmet aratott, csapata jelenleg kifutó formában van és így biztosra vehető az első osztályba való feljutása.

Tennisz

Nagyvárad teniszbajnokságai. Nagyváradról jelentik: Nagyvárad város teniszbajnokságáért a küzdelem befejeződött. Hatalmas érdeklődés mellett Erdély, a Bánát és a régi királyság legjobb versenyzői mérték össze erejüket és a nivós küzdelem a következő eredményekkel zárult:

Férfi egyes. Bajnok: San Galli Románia 1922. évi bajnoka, aki 6:1, 6:4, 6:1 arányú győzelmevel a második helyre utasította dr. Lupu. Nagyvárad tavalyi bajnokát.

Vegyes páros. Bajnok a dr. Lupu—Stéltne pár, akik fényes szép játék után 6:3, 6:2 arányban győzték le a Kiss—Domokos Daci párt, amely második lett.

Női egyes. Bajnok: Lampelné (Temesvár), aki veretlenül nyerte a bajnokságot.

Férfi páros. Bajnok: Rosetti—San Galli (Bukarest), akik könnyen nyerték a bajnokságot dr. Falöp—Káldori (Temesvár) ellen.

Női páros. Bajnok a Domokos Daci—Órómi Lola (NSE) pár, akik könnyen verték Csathóné—Bartha Nina ellenfeleket.

Férfi egyes II. osztály. Bajnok: báró Bánhid (Arad), aki Grösz Pállal (Török-vés) 6:4, 4:6 és 6:2 arányban végzett.

A rendezés sima lebonyolítása dr. Friedländer Sándor és Németh Pál érdeme. A verseny végeztével Németh Pál elnök értékes tiszteletdíjakat nyújtott át a győzteseknek.

Külföldi sportszemle

A magyar bajnokság első mérkőzése. Budapestről jelentik: A másodosztályú bajnoki mérkőzések augusztus utolsó vasárnapján megkezdődtek. Az első mérkőzések BAK—Ékcserecsék 3:0, 33-as FC—VII. kerület 2:1, UTSE—Postások 2:1, MFC—Husipárosok 3:1, Kereskedelmi Alkalmazottak—RTK 2:2, BEAC—BTK 3:2, EMTK—TESTV 1:0 eredménnyel végezték.

Felcélós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ. Kiadó: RADIMA nyomda és kiadóvállalat R.Y. Szerkesztőségi telefonszám 977.

SZÍNHÁZ

MA

Péntek. Tüzek. Évadi p. déli 12 ó. Premier

Szombat d. u. (Mozielő) Főszerep István, Alajos, I.

Szombat este 2-odszor

Vasárnap d. u. Emmi és sével. M.

Vasárnap este meny. I. föllépés

Hétfő: Tüzek. helyáral

szünetre t. megváltás

Kiki. A jó ujdonsága lesz sebb a legkésőbb Kiki fog színi fordítója Hajó masan folyózat zése mellett. Tarnay Teri, Dunai Rózi, Mihályfi László.

Vasárnap vasárnap a Sárka cs. geleséri pu szerepében a fog föllépni. árákkal tartja Kis király Kolbay Ildik Bétával, Bán.

Tüzek. L. ség Hans drámájának, tását. Poór I. Tarnay Teri Vilmos, Tár Tüzek főszere estére van k. hétfőre.

Álarcosb előadása ked. osztásban fo. bál-ja.

M.

Egyetem vasárnap A szeri fölép. társadalmi ó. jukine, a v.

Az oradea n. község.

889—1922.

Pá

A nagyv. iúiskolájába a tudomány. szke pályá. folyamodhat. veles polg. hitközségi. tában meg. elnyerni ö. iskolaszék. alulírott iga. sák be. Az. Nagyvár.

Biro Márk igazgató.

Szarut, a és csont. hulladék. Szarut és cs.

Uj évsz.

Órák

Évsz.

M.

lego

H. S.

F.

Cluj, B. féle hé

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszori közlési díja szavanként 1 le. Vastagabb betűvel azedeti szavak 2 le. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög - 10 le. Ismételt hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 le 60 ban! bétegeköltség fizetendő.

Társ kerestetik elsőrendű divatruizlet és nagy gabonarakárthoz. Értekezni lehet Elizar Florea, Marosujvár. 4500

Elcserelem a városban levő két modern szobából és konyhából álló lakásomat nagyobb, kertes lakásra. Lehet a külső részekben, esetleg magasabb helyen is. Levelet Kőlcsonos jellegre az Uj Kelet kiadóhivatala továbbít. Telefon 977 és 844.

Két Haggibborista, I. csapatbeli játékos, butorozott szobát keres. Levelet Rézi jellegre a kiadóba kérek.

Egy, esetleg két nagyobb diáklány, lehetőleg medika, intelligens orth. családnál teljes ellátást kaphat. Levelet Diáklány jellegre a kiadóba kérek.

Nevelőt keresek két fiam mellé, aki az egyiket a II-ik Tarbut gimnázium, a másikat az első Tarbut gimnázium osztály vizsgájára előkészítse. Továbbá ריש תורה-t is tudjon tanítani. Fizetés teljes ellátáson kívül meg egyeztet szerint. Cím: Berkovits Pinkász Mezőszakál, u. p. Mezőszengyel. 4561

Iskolakönyvek bekötését legolcsóbban és legszebben a Cultura-könyvkötészet vállalja. Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 34. 4502

עבד ואסורה kszot ad özv. Fenyő Mihályné Str. I. C. Bratianu (v. Király-u.) 6. Ugyanott két urileány teljes ellátást kaphat. (Zongora használat.) 4544

Perfekt román-magyar gépirónó állást keres. Ajánlatokat V. S. jellegre a kiadóba.

Harisnyakötést, fejelést, talpalást, valamint selyem harisnyák javítását és talpalástát jutányos ár mellett vállalunk. Petőfi-ut 13. 4570

Orth. koser étterembe ügyes szakácsné és kiszolgáló leány felvétetik. Wesselényi Miklósi u. 10. sz.

Szeszgyarvezető (nő) kerestetik azonnali belépésre. Ajánlatok pontos ízletési igényekkel Glück Adolf Alba-Iulia küldendők. 4577

Eladó magánárverésen szept 8-án délután 2-3 óra között Déda központján üzlethelyiségnek kiválóan alkalmas ötszobás ház gyönyörű nagy belsőszéggel. Informál: Czalch gyógyszerész, Déda. 4575

Faszakmában jártas tisztviselő felvétetik. Előnyben részesül az, aki a keményfa manipulációban jártas. Ajánlatok Frenkel Mór céghez intézendők. 4571

Ebédő berendezés igen olcsó árban eladó. Ugyanott kerestetik egy szakácsné, aki a kósr. főzéshez ért. Cím: Erzsébet-ut 4. földszint. 4569

Beköltözhető családi ház eladó. Értekezni lehet: Karpát utca 8. 4594

Kezesség, masztolp, felsőbőr és szíjgyártóállás. Állandóan nagy készlet késznyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Vagontételnél 5 százalék kedvezmény.

SÁMSON-BÖRGYÁR Gyufagyár-utca 1. Gyorsaru raktárral szemben. Telefon: Gyár -80. lakás 3-87. szám

Marosvásárhelyi Izraelita Iskolaszék. Szám 31-1922.

Pályázat
A marosvásárhelyi izr. iskolaszék pályázatot hirdet az elemi népiskolájának megüresedett hitoktatói állására. A pályázótól megkérjük, hogy a hittan- és bibliatanításon kívüli a héber nyelvet szóban és írásban képes legyen oktatni. Fizetés megegyeztet szerint. Utiköltségre csak a megválasztott reflektálnak. Képesítést, kort, családi állapotot és eddigi működést feltüntető pályázatok 1922 szeptember hó 20-ig aiallított elnök címére küldendők.

Engelberg Dezső, 4565 Szántó Jakab, 4563
A Cluj-i Chasz Chevra Talmud Tanegylet.

Értesítés
Az újonnan épült Chasz Chevra imaházban szeptember hó 0-14-ig délután 2 óra között az ülések bérbé adatnak és örökáron eladatnak. Előjegyzéseket elfogad: Smiel Lázár Brassai-ut 1. Bermann Wolf Széchenyi-tér 89. Kralowazky Gábor Malom-utca 10. és Schwartz Sándor Deák F.-u. 53. 4568 **Elnökség.**

ביא דער סאמענענער ארטה איר קולטורעניגער ווירד פון יום גוראים הערלי ערסטלאסטער בעל תפילה ריש געזוכט. שריב מומחה קאנן ענטשערבענע דען פאלם אויף דאיערענדען פאסטען רעכענען אפערטע מיט געדאלטשאפערדיגע זינד אן דען געפערטיגטען פארשטאנד צו ריכטיגן.

Dániel Fixel, Dr. Rosenfeld Salamon
notár präsident

Engros eladás!
1342
Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek
Simplon-áruház
Engrosi
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.
Engros eladás!

Rottmann Károly és Társai Rt.
Királyi udvari szállítók Timisoara
1364
Rum- és likörgyár. Cognacfőzde
Gyümölcs-pálinka termelés
Bor-nagykereskedés
Szeszszabadraktár
Szeszdenaturátótelep

Hebr. Druckerei L 25
Hebr. Lottospiel L 24
Palestina Reisespiel. . L 30
Hebr. Illustrierte Märchenbücher für Kinder L 18-35
ספר החיות (Album) L 30
Taschenkalender für das Jahr 5683 (1922-1923)
100 St. Lei 55 franco
zu beziehen durch 4444 Hefert
Safuth Jüd. Buchhandlung Cluj

Könyvszükségletét az Uj Kelet könyvosztályától szerezzé be!

Kadima Könyvtár
A KADIMA KÖNYVTÁR nevel, tanít, szórakoztat. A KADIMA KÖNYVTÁR a legszébb, a legjobb és a legnemesebb zsidó szellemi alkotások gyűjtő medencéje. A KADIMA KÖNYVTÁR minden zsidó közös kincse, mert az ő életéről beszél és hozzája szól. A KADIMA KÖNYVTÁR kiadja a legszebb zsidó regényeket, a legjobb cionista alapvető munkákat és a legnemesebb ifjusági iratokat. A KADIMA KÖNYVTÁR-t olvassa mindenki, aki ismerni akarja a modern és a klasszikus héber irodalmat. A KADIMA KÖNYVTÁR köteteket ad a zsidó drámairodalomból, a zsidó költészetből, a kabbala és a biblia irodalmából. A KADIMA KÖNYVTÁR zsidó mesekönyveket ad a zsidó gyermek kezébe és nevelő és szórakoztató olvasmánnyal látja el a serdülő ifjuságot. A KADIMA KÖNYVTÁR minden zsidó: ifju, felnőtt, férfi, nő, haladó és konzervatív egyformán megtalálja a magáét benne

A Kadima Könyvtár első sorozata:
1. Nahum Sokolow: **Uj zsidó.** Előszót irt hozzá és fordította Giszkalay János. (A zsidóság vezérei I.)
Sajtó alatt:
2-3. Solem Alejchem: **Leégett nemesek.** Regény. Szabó Imre fordítása. (Solem Alejchem összes művei I)
4-5. Ujvári Péter: **Csak a bunda.** Regény. Az író önéletrajzával és portréjával. (Ujvári Péter legújabb műve.)
Egyes szám ára füzve 12 lei, kötve 20 lei
Kettős szám ára füzve 18 lei, kötve 26 lei

Kadima Kiadó
Cluj
Str. Baron L. Pop 10.
Megrendelem a Kadima Könyvtár első sorozatát. A sorozatot (5 szám) füzve kötve kérem. Az előfizetés díját lelt egyidejűleg beküldöttem.
Olvasható aláírás.....
Pontos cím.....
Vágja ki és küldje be!

A Kadima Könyvtár
első sorozatának előfizetési díja:
füzve 44 lei,
kötve 66 lei.
Ujvári Péter műve 50 amatőr, számozott példányban is megjelenik gyűjtők számára. Ára 100 lei. Előfizetésben 90 lei.
Kadima Kiadó
Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR
CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgőny cím: IUVARE Cluj.
Ékszerárugyár és nagykereskedés.
Vesz:
legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.
Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárut.
Vállal:
mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.
Vésnöki műterem.
Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst huza-
lakok és lemezek.
Csak viszonteladók részére!

Engros. Olcsó bevásárlási forrás rövid, bazár, galanterie cikkekben
Feiner Testvérek, Cluj, Unió-u. 11.
Bent az udvarban. 1303

Ultramarin
garantált tiszta, francia és német
Falzsöld
I-a német minden árnyalatban
Előrendü német vegyi és falfestékek
Anilinek és Indigó
Meister Lucius-féle
Rrichold, Flügger & Boecking-féle
kocsi-, zománc- butor- és padlólakkok
Beck, Koller et G-féle
ecsetek
Schmincke féle
művész-festékek
legolcsóbb napi árakon, közvetlen importjainkból
Segesváry és Tsai
festéknagykereskedés,
Cluj-Kolozsvár

Bre keresztőség, hivatal és nyom...
Cluj-Kolozsvár, Str. L. Pop. - Brassai-ut

Uj Kelet tele...
szorkeztőség...
Küldőhivatal...
Nyomda...
Szerkesztő...
Zs. N. Sz.

U. évfolyam...
He

Becs sirkortj...
döblingi. A város...
szik és falai me...
zöld dombok é...
megejő vonala...
Seweringern a...
Ha két ég és r...
a tőj fölé, a hal...
ben érezzük. M...
egy praktikus, e...
addig a döbling...
kedves virágosa...
nyugszik Herz...
benne földi vol...
A mult héte...
mellett, ama ne...
az újságokban...
Newyork Hérak...
ból: A képvisel...
latot fogadott...
hogy Palestina...
Olyan othont f...
nép, shol nem...
jogai jussán élb...
Vajjon a szá...
most él, vajjon...
érzi-e ott ezt...
Szelleme tudja...
lyet kemény, k...
ime gyökeret h...
sok fáradságg...
gyümölcsöt ér...
ülnek, költői...
sággá válik.
Egyszer figy...
dolgozzon olya...
magát." Erre 6...
akarak dolgoz...
gyek."
Amikor ezt...
doni Toybee t...
barnasparókás...
elmondottam, h...
és amikor fel...
"Altneuland" c...
résztét, amely...
— az anya h...
berssőséggel sir...
denikünek se...
meg. Ezek a g...
gettőemberek o...
koptak, hogy...
vább olvasni...
szorongatta. M...
rették és tiszte...
Az üldözött...
nélkülözök, a...
pogromfélelem...
ték, hogy ezut...
önzetlenül kö...
számukra, egy...
döttje, aki öks...
ígéret földjére...
országába fogj...
Néhány év...
alászott zsidók...
utal a döbling...
is airtak. Ezre...
géyek és ron...
tak Herzl Tiva...
A temető ne...
olt állottak k...
temben még is...
Herzl soha ne...
ban és izgalma...
elvittek mellet...
fakoporsót Sz...
megrázkódtatá...
amikor a halá...
és ennek torké...
fájdalom.

Több iher...
delmeiről, rem...
balsikeiről.